

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Drobné církevní stavby ve vybraném regionu Čech

Pavel Tojšl

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tojšl Pavel

Hospodářská a kulturní studia

Název práce

Drobné církevní stavby ve vybraném regionu Čech

Anglický název

Minor Church Buildings in selected Czech region

Cíle práce

Hlavním cílem této práce, je představit, popsat a identifikovat drobné církevní stavby ve vybraném regionu. Z důvodu velkého množství těchto staveb na území České republiky, se práce zaměřuje na vybrané kaple, sochy, boží muka, zvonice a další drobné církevní stavby.

Metodika

Příprava vhodných knižních a internetových zdrojů pro teoretickou část práce. Zpracování knižních a internetových zdrojů. Teoretická část této práce má za úkol popsat a přiblížit situaci okolo drobných církevních staveb ve vybraném regionu. Zmapovat je na daném území a analyzovat její financování a správu. K tomuto účelu, práce čerpá informace hlavně z literárních a internetových zdrojů. Dále potom z místních archívů a příslušných kronik, či obecních úřadů. Praktická část této bakalářské práce se zabývá, zmapováním drobných církevních staveb v regionu, identifikací příslušných staveb, analýzou jejich stavu. Příslušné stavby budou vyfotografovány a celkově pospány. Zpracování získaných poznatků. Celková kontrola práce.

Harmonogram zpracování

Květen 2013 - úvod práce, cíl práce

Srpen 2013 - literární rešerše

Prosinec 2013 - rozpracování praktické části práce

Únor 2014 - dokončení praktické části

Březen 2014 - odevzdání bakalářské práce

Rozsah textové části

30 - 40 stran

Klíčová slova

kultura, drobné církevní stavby, drobná církevní architektura, financování, správa, kulturní rozvoj

---

Doporučené zdroje informací

DAVID, Petr 777 kostelů, klášterů, kaplí České republiky

Rok vydání: 2002, ISBN80-7011-708-7

Ved. autor. kol. VAVERKA, Jiří, Nové kostely a kaple z konce 20. století v České republice, ISBN80-7192-539-X

PSOTA ml., KYSELOVÁ, BEDNÁŘ, Jindřich Drobné památky v Úvalech a okolí, ISBN 978-80-254-3000-2

VEČEŘOVÁ, Petra, Kláštery v Čechách, na Moravě, ve Slezsku

Rok vydání: 2005, ISBN80-7033-876-8

ROZEHNALOVÁ, Eva, Církevní stavby, Rok vydání: 1995, ISBN80-85124-48-3

VAVERKA, Jiří, Moderní sakrální stavby církví a náboženských společností na území Čech, Moravy a Slezska

Rok vydání: 2004, ISBN80-7217-297-2

HÁJEK, Tomáš, Příběh drobných památek

Rok vydání: 2006, ISBN80-900903-9-7

Vedoucí práce

Polišenský Miroslav, PhDr., CSc.

Termín odevzdání

březen 2014

Elektronicky schváleno dne 3.3.2014

prof. Ing. PhDr. Věra Majerová, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3.3.2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan fakulty

V Praze dne 3.3.2014

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Drobné církevní stavby ve vybraném regionu" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 17. 3. 2014

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval PhDr. Miroslavu Poliškému, CSc. za odborné vedení a konzultaci. Dále paní Foltýnové za vstřícné poskytnutí dat, která byla uplatněna ve výzkumné části bakalářské práce.

Drobné církevní stavby ve vybraném regionu Čech

--

Minor Church Buildings in selected Czech region

Souhrn

Práce se zabývá problematikou drobných církevních staveb v historickém centru Prahy. Především jde o kaple, zvonice, sochy a boží muka. Tyto pojmy jsou vysvětleny v teoretické části. Je zmíněna právní ochrana, kterou církevní stavby v České republice mají. Z ekonomického hlediska, je v práci kladena pozornost na možnosti financování údržby a restaurování. Ve výzkumné části je zdokumentováno 21 drobných církevních staveb nacházejících se v historickém centru Prahy. Záměrem výzkumu bylo zjistit technický stav kulturních památek, zanést jejich přesnou polohu do mapy, popsat stavby a získat základní informace o jejich financování. V neposlední řadě provést fotodokumentaci všech drobných církevních staveb, která se nachází v příloze.

Summary

Thesis deals with issues of minor church buildings in historic centre of Prague. In particular, chapels, bell tower, statues and waysides. These terms are explained in theoretical part. There is mentioned legal protection, which the church buildings in Czech Republic have. From an economic point of view, in thesis is paid attention to possibilities of financing maintenance and restoration. The research section documented 21 small church buildings located in the historic centre of Prague. Purpose of research was to determine technical condition of cultural monuments, enlist their exact location to map, describe buildings and obtain basic information about their

financing. Last but not least, realize photo-documentation of all the small buildings, which is located in attachment.

Klíčová slova: drobné církevní stavby, kultura, drobná církevní architektura, kulturní památka, restaurování, financování, historické centrum Prahy, kaple, sochy

Keywords: minor church buildings, culture, minor church architecture, cultural monument, restoration, financing, historic centre of Prague, chapel, statues

Obsah

1	Úvod	11
2	Cíl práce a metodika	12
2.1	Cíl práce	12
2.2	Metodika	12
3	Literární rešerše	13
3.1	Charakteristika drobných církevních staveb	13
3.1.1	Kaple	13
3.1.1.1	Kaple v zastavěném území	14
3.1.1.2	Kaple a kostelíky ve volné krajině	14
3.1.1.3	Historický vývoj – kaple	15
3.1.2	Kaplička	16
3.1.3	Zvonice	16
3.1.4	Socha	17
3.1.5	Sousoší	17
3.1.6	Rotunda	17
3.1.7	Boží muka	18
3.2	Právní aspekty	18
3.2.1	Základní ustanovení	19
3.2.2	Péče o kulturní památky	22
3.2.2.1	Historie památkové péče	22
3.2.2.2	Současný stav drobných památek a zákon	23
3.3	Ekonomické aspekty	28
3.3.1	Ministerstvo kultury ČR	29
3.3.1.1	Program Podpora pro památky UNESCO	29
3.3.1.2	Program záchrany architektonického dědictví	30
3.3.1.3	Havarijní program	30

3.3.1.4	Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny	30
3.3.1.5	Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón	31
3.3.1.6	Program restaurování movitých kulturních památek.....	31
3.3.1.7	Podpora záchrany a obnovy kulturních památek poškozených povodní a přívalovými dešti v červnu r. 2013	32
3.3.1.8	Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností	32
3.3.2	Grant hlavního města Prahy.....	32
3.3.3	Nadace Občanského fóra	33
3.3.3.1	Opomíjené památky.....	33
3.3.3.2	Památky a zdraví	34
3.3.4	Nadace Via.....	35
3.3.4.1	Fond kulturního dědictví – „Záchrana drobných památek místního významu“	35
3.3.5	Česko – německý fond budoucnosti	36
3.3.6	Dotační programy Evropské unie	37
3.3.6.1	Integrovaný operační program	37
3.3.6.2	Podpora obnovy a rozvoje venkova	37
3.3.7	Podpora městských částí v hlavním městě Praze.....	38
3.3.7.1	Podpora městské části Praha 1	38
3.3.7.2	Podpora městské části Praha 2	39
3.3.8	Daňové úlevy	39
3.3.8.1	Osvobození od daně ze staveb.....	39
3.3.8.2	Osvobození od daně z pozemků	39

3.3.8.3	Zvláštní režimy odpisování	40
3.4	Technické aspekty	40
3.4.1	Historie.....	40
3.4.2	Současnost	41
4	Výzkumná část	42
4.1	Cíl výzkumu	42
4.2	Metoda výzkumu.....	43
4.3	Hodnotící stupnice technického stavu.....	43
4.4	Data a diskuze	44
4.4.1	Malá Strana	44
4.4.1.1	Historie	44
4.4.1.2	Současnost	45
4.4.1.3	Sousoší sv. Jana Křtitele.....	45
4.4.2	Nové Město.....	46
4.4.2.1	Historie	46
4.4.2.2	Současnost	46
4.4.2.3	Zvonice u kostela sv. Štěpána	46
4.4.2.4	Kaple sv. Longina.....	47
4.4.2.5	Socha sv. Václava.....	48
4.4.2.6	Socha sv. Jana Nepomuckého	50
4.4.3	Staré Město	51
4.4.3.1	Historie	51
4.4.3.2	Současnost	51
4.4.3.3	Anežský klášter	52
4.4.3.4	Kaple Nejsvětější trojice.....	54
4.4.4	Vyšehrad	55

4.4.4.1	Historie	55
4.4.4.2	Současnost	56
4.4.4.3	Národní kulturní památka Vyšehrad	56
4.4.4.4	Rotunda sv. Martina	57
4.4.4.5	Boží muka.....	57
4.4.4.6	Kaple Panny Marie Šancovské.....	58
4.4.4.7	Kostelík (kaple) stěti sv. Jana Křtitele.....	59
4.4.4.8	Socha sv. Ludmily	61
4.4.4.9	Socha sv. Šebestiána.....	62
4.4.4.10	Socha sv. Václava.....	62
4.4.4.11	Socha sv. Jana Nepomuckého	63
4.4.5	Hradčany.....	65
4.4.5.1	Historie	65
4.4.5.2	Současnost	65
4.4.5.3	Socha sv. Jana Nepomuckého	66
4.4.5.4	Socha sv. Josefa.....	66
4.4.5.5	Socha sv. Václava.....	67
4.5	Závěr výzkumné části	67
5	Výsledky.....	68
6	Závěr.....	70
7	Seznam použité literatury	72
8	Seznam příloh.....	75
9	Přílohy	77

1 Úvod

Drobné církevní stavby, v tomto případě především kaple, boží muka, zvonice, sochy a sousoší, se vyvíjí již po několik staletí. Jsou vyrobeny z různých druhů materiálu, jako je například: dřevo, kámen a kov. Stejně tak, jak se mění jejich vzhled v průběhu času, tak se mění náš vztah k nim. Dnes už málokdy plní svou církevní funkci, spíše jsou vnímány pouze jako historické a kulturní památky. Člověk se za nimi ani neohlédne a nemají pro něj patřičný respekt a uznání, které by si zasloužily.

Pozornost je v práci upřena hlavně na památky na území Hradčan, Starého města, Nového města, Malé Strany a Vyšehradu. Nejen v historickém centru Prahy, ale v celém hlavním městě to drobné církevní stavby nemají lehké. Hlavním důvodem je, že nejsou cílem zájmů turistů, tudíž nejsou tak finančně zajímavé pro jejich majitele. Mnoho památek je tudíž ve špatném stavu a člověk o nich někdy ani pořádně neví. Chátrání začalo již na konci 18. století, kdy probíhá sekularizace obyvatel a největší újma byla způsobena sakrálním památkám. Prospěšné pro jejich stav nebyly ani dva totalitní režimy ve 20. století.

Někdy je dnes dokonce obtížné získat o drobných církevních stavbách i ty nejběžnější informace. Problém může nastat například u data vzniku objektu a jeho autorovi. Informační prameny často nemají dostatečné údaje, anebo je mají jen částečné.

Proto je důležité těmto stavbám věnovat dostatečnou pozornost a zlepšit stávající postoj lidí na drobné církevní památky, aby se nestalo, že budoucím generacím žádné nezbydou.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce, je představit, popsat a identifikovat drobné církevní stavby v historickém centru Prahy. Nalezené stavby následně vyznačit do mapy, popsat katastrální území, ve kterém se nacházejí a zhodnotit jejich technický stav. Ke každé také ještě pořídit fotodokumentaci a základní údaje. Z důvodu velkého množství těchto staveb na území České republiky, zaměřil jsem se hlavně na kaple, sochy, boží muka a zvonice.

Z teoretického hlediska je hlavním úkolem práce vysvětlit pojem drobné církevní stavby a představit typologii staveb. Rovněž se seznámit se zákonem č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, ve kterém je stanovena obnova a péče o kulturní památky. Dále hlavně zjistit možnosti a zdroje financování na jejich opravu a udržování, ať už z fondů, anebo dotací. A v neposlední řadě se podívat na technické aspekty.

Z praktického hlediska je hlavním úkolem provést terénní výzkum, který je zaměřený na zmapování a technické zhodnocení staveb. S tím souvisí i získání základních informací o stavbách a jejich financování.

2.2 Metodika

Teoretická část práce je zpracována na základě studia dostupné literatury, oficiálních internetových zdrojů, legislativy a získaných informací z příslušných institucí. Literatura a další zdroje byly analyzovány a následně zpracovány ekonomické, technické a právní aspekty.

V rámci terénního výzkumu bylo nutné navštívit všechny zmíněné památky v historickém centru Prahy. Následovalo jejich přesné lokalizování do mapy, popis a fotodokumentace tak, aby čtenářům byl přiblížen jejich technický stav.

3 Literární rešerše

3.1 Charakteristika drobných církevních staveb

Drobné církevní stavby tvoří členité seskupení. Začínají se stavět ve středověku, nejlepší období zažívají v raném novověku a postupně pokračují přes baroko až do 19. století, v tomto období již začíná jejich úbytek na úkor monumentů národních a vojenských. (Hájek, et al., 2001 str. 50)

Název „drobné památky“ se nenachází v žádném zákoně či prováděcí vyhlášce. Nicméně v zákoně „o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty“ v „Seznamu předmětů kulturní hodnoty“, v první příloze, najdeme takzvanou „drobnou exteriérovou architekturu“. Ta je však předmětem kulturní hodnoty dle zákona jen v případě, že je starší 50 let. Název „drobné památky“ není tedy oficiálním a nemá ani přesnou definici. Nemáme k dispozici jasný znak či jejich soubor, který by drobnou památku odlišil od ne-drobné. (Hájek, et al., 2001 str. 12)

3.1.1 Kaple

Původ z latinského *capella* – což znamená drobná sakrální stavbička, která má centrální pojetí sakrálního prostoru. Je zasvěcená k uctívání Boha, Panny Marie a světců. Uzavřená kaple má malý, většinou čtvercový, ale může mít i kruhový, respektive oválný půdorys a bývá zakončena stříškou, ve většině případů jehlancovou, v období baroka také cibulovitou bání. Nejčastěji jsou vidět na návších, kde dříve plnily funkci malého kostelíka pro místní věřící. Stavěly se na významných místech - na vrších či u pramenů – a pomáhají utvářet kolorit českých vesnic. (Hájek, et al., 2001 str. 62) Časem se mohly stát i součástí rozlehlejšího objektu (kostela, kláštera, hradu). (David, et al., 2002 str. 304)

Většina z nich vznikla jako poutní místa, opředená zázraky. Jsou navrhovány významnými architekty stejně jako stavěny prostými venkovskými zedníky. (Hájek, et al., 2001 str. 62)

Kaple se liší od velkých památek jen měřítkem v případě, že má krajinotvornou úlohu jako solitér bez dominantních nároků a spíše prostředí doplňuje, než aby určovala charakter. (Hájek, et al., 2001 str. 62)

Existuje několik skupin kaplí, spojené např. s kultem některého svätce, jako jsou Svatý Vintřř, Svatý Jakub, ty jsou postaveny ve směru poutních cest či zemských stezek. Svatý Jakub, poutník do Compostelly, je rovněž ochráncem poutníků. Je tedy logické, že na trasách směřujících k jeho údajnému hrobu, je mu zasvěceno tolik kostelů i kaplí, mezi nimiž se dodnes pohybují poutníci. Proto bývají hlavně u studánek, ty měly sloužit k jejich občerstvení. (Hájek, et al., 2001 str. 62-63)

Podle účelu se také rozlišuje kaple adorační, pro všední den, křtící (baptisterium), rodinná, hřbitovna aj.

3.1.1.1 Kaple v zastavěném území

Liturgické stavební objekty, vykazují ve srovnání s kostely menší obestavěné prostranství, prostší půdorys a prostorovou skladbu, vybavené vížkou nebo věžičkou, často i bez věže. Běžně jsou ovšem opatřeny zvonem. Jsou určeny k běžným liturgiím lokálních obyvatel v průběhu týdne a k modlitbám. V obci jsou většinou součástí ústředního prostoru, ve kterém tvoří architektonickou, kulturní a společenskou dominantu. (Rozeňnalová, et al., 1995 str. 117)

3.1.1.2 Kaple a kostelíky ve volné krajině

Jsou to vesměs stavební objekty drobnějších prostorových rozměrů, používány k liturgiím o církevních svätcích nebo výročních jako poutní místa eventuálně k jiným specifickým účelům např. hřbitovní kaple. V přírodě byly často umístovány v dominantní poloze. (Rozeňnalová, et al., 1995 str. 117)

3.1.1.3 Historický vývoj – kaple

Kaple měly obdobný osud, vznikaly hlavně v baroku a za Josefa II. byly odsvěceny. V případě, že se o ně nikdo nestaral, mnohé skončily jako materiál na stavbu nebo byly zanechány pomalému chátrání. Pro některé znamenal romantismus restauraci, a ty zůstaly v krajině doposud. Speciálním případem drobných staveb tvoří kaple ve skalách, ať už v podobě grotty nebo hluboké niky, mající tesaný reliéf. Ke kaplím se často pojí křížové cesty o rozdílném počtu zastavení, tedy vyobrazení Kristova utrpení. Zpravidla jich je čtrnáct, ale jsou i obširnější a nejhojněji dochované podoby pocházejí z 19. století, kdy se v nízkém reliéfu tesaném či vyřezávaném objevují stylizované osoby kristologických scén s příznačnými gesty a oděvy. S nimi volně souvisí nebo se objevují samostatné scény z tzv. Olivetské hory, kdy modlíciho Krista v bolestném okamžiku těžkého rozhodnutí doprovázejí učedníci, kteří bezelstně usnou, přestože slíbili, že jej budou podporovat. Ke ztvárnění Olivetské hory jsou v přírodě mnohdy využívány skály, některé výjevy mají až povahu zkamenělé scény z lidového divadla, poněvadž především figury spících apoštolů bývaly velmi realisticky postaveny. Své útočiště nacházela tato scéna hlavně na vnější straně městských kostelů, náleží k pozdně gotickému výtvarnému horizontu, baroko k němu přidalo dramatickost a 19. století sentimentální ladění. Kalvárie je konečnou novozákonní tematikou, se zálibou umístěvaná v analogii ke Golgotě na vyvýšená místa. Nejčastěji tvořena skupinou tří soch, ukřižovaný Ježíš, Matka boží Bolestná a Svatý Jan Evangelista eventuálně zde mohou být i další figury, často také s Máří Magdalénou či s dvojicí ukřižovaných lotrů po obou stranách Kristova kříže. V baroku dosáhla tematika vrcholu, to ji ztvárnili významní umělci v podobě samostatně stojících soch, zakomponovaných do krajiny na přání zbožného fundátora. (Hájek, et al., 2001 str. 63) Kalvárie jsou v krajině sloučené s křížovou cestou. (David, et al., 2002 str. 304)

Kaple zasvěcené Panně Marii jsou přívětivějším a lyričtějším tématem. Ta se objevuje v několika místních variantách i středoevropských vzorů. Je nemožné ve zkratce uvést obsáhlé výtvarné zázemí předloh, s nimiž se ve vesnických kapličkách setkáváme. V jihozápadních Čechách patřila k nejoblíbenějším ze zahraničních vzorů

Panna Maria Pomocná (Maria Hilf v Pasově), ke které se obracely prosby věřících nejčastěji, v 19. století jí nejvíce konkuruje Panna Maria Lurdská. Vesnické kapličky a jejich vybavení dokazovalo skromnost výzdoby, barvotiskové obrázky nebo lidová polychromovaná dřevořezba ozdobovaly prostý oltářík, zdi zdobily podmalby na skle, mnohdy zde byly i místa k sezení. K vidění jsou také zemští patroni Václav a Vojtěch, své zalíbení našla i Svatá Anna a u mostů zřídka kdy chyběl Jan Nepomucký. Kapličky se nacházely pod velkolepým stromem, zpravidla lípou, a směřovaly k ní cesty z okolí. Pobožná vrchnost, měšťané i bohatí sedláci stavěli kaple. Občas bývaly na místech, kde původně stával jen kříž, a častokrát předcházely pozdější stavbě kostelíka či většího poutního areálu. (Hájek, et al., 2001 str. 63) Případně byly součástí kláštera, hradu i zámku. (Blažíček, et al., 2013 str. 180)

3.1.2 Kaplička

Velmi primitivní stavba v zastavěném oblasti obcí, stejně tak i v přírodě. Půdorysná plocha interního prostoru je vymezena jen na pár m², vybavení je minimální. (Rozehnalová, et al., 1995 str. 117)

3.1.3 Zvonice

Zvonice bývá většinou věžovitá konstrukce nebo věž různorodého půdorysu. Může být zděná, dřevěná nebo z jiného materiálu a slouží k zavěšení zvonu či více zvonů. Není nutné, aby stála jen jako součást kostela nebo radnice. Jsou dva typy zvonice: Otevřená, ta je prostá s vysokou zdí a klenutými otvory, které slouží k zavěšení zvonů, se stříškou. Druhým typem je uzavřená. V té jsou zvony zavěšené vevnitř ve zvonové stolicí. K uzavřené zvonici pravidelně náleží každá vysoká chrámová věž se zvony. Italové pro ní mají název kampanila (z latiny Campana - zvon). Stojí samostatně v blízkosti kostela. Vývoj začal v starokřesťanském době

současně se vznikem baziliky. Speciální funkci má věžička zvaná sanktusník, ve které bývá zavěšen menší zvon. (Blažíček, et al., 2013 str. 468)

3.1.4 Socha

Samostatné plastické zobrazení především člověka nebo zvířete, určené k interní nebo externí výzdobě budovy, oltáře apod. nebo fontány, samostatného pomníku v architektonickém či přirozeném prostředí nebo bez určení praktického účelu. Název volná socha však označuje také skulpturu prostorově volnou, uvolněnou z vazby se stavbou, hapticky a viditelnou ze všech stran. Zásadou organické statuárnosti skulptury je nadčasové dědictví klasické antiky. Koncepce tvaru, materiálu, poslání a motivu sochy je historicky proměnlivé. V secesi započalo nejen vyklenutí hmoty do okolního prostoru, ale výduť tvaru, vyhlubováním směrem k jádru objektu a otevřením skulptury vnějšímu prostoru a světlu. Nastal vývoj, kde začal být prázdný vnitřní prostor sochy, které se jinak říká prázdná hmota. Se sochou je také spojeno podnožní deska. Skulptury jsou většinou postaveny na soklu. (Blažíček, et al., 2013 str. 382)

3.1.5 Sousoší

Většinou dvě, případně více soch, které mají stejnou ideu i skladbu, se společnou podnoží nebo na jiném společném útvaru. (Blažíček, et al., 2013 str. 383)

3.1.6 Rotunda

Běžný název pro budovu na kruhovém půdorysu. V užším významu válcový celek malých zděných kostelíků s kuželovou střechou, svítilnou a apsidou sklenutou

konchou (případně s více apsidami nebo s věží), typických pro předrománské a hlavně románské stavitelství v Čechách. (Blažíček, et al., 2013 str. 351-352)

3.1.7 Boží muka

Nejběžnější vyobrazení na božích mukách, Kristus padající pod tíhou kříže, bičovaný Ježíš, ukřižování, pieta, rouška sv. Veroniky nebo korunování trním. Můžeme v reliéfu vidět i světce, jenž jsou patrony – jmenovci objedávajícího. Nejčastěji bývají z kamene a můžeme si díky nim připomenout utrpení a muka Ježíše. Na nápisech je poezie či upřímná zbožnost, jelikož právě to se vztahuje k době jejich vzniku a vázané slovo náleželo k denní řeči. Kromě poezie zde najdeme i text, kterým mohl být citát z Bible nebo slova napomenutí a výzva poutníkům. Boží muka mají totiž za účel veřejnou zbožnost a vybízejí k modlitbě a duchovnímu procítění.

Nepatří k jednoduchým stavbám jako třeba kříže, a proto je stavěli profesionálové (kameníci, tesaři). Začali se stavět v pozdní gotice a jejich popularita byla i v renesanci až po baroko a v lidovém podání do 19. století. Mnohem více jich najdeme v Německu, ale nevyhnuly se jim ani protestantské státy, kde běžně odmítají externí projevy víry.

Ve 20. století už není tolik nových božích muk a spíše se dělají kopie starých forem nebo motívů v novém uspořádání. (Hájek, et al., 2001 str. 58-62)

3.2 Právní aspekty

Základním právním předpisem je zde zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči ve znění pozdějších změn. Ten nabyl účinnosti 1. ledna 1988 a po mnoha novelizacích platí dodnes. Stát má záměr pečovat o kulturní památky jako část

kulturního dědictví a nenahraditelného bohatství. Cílem je památky: zpřístupňovat veřejnosti, zachovat a využívat tak, aby přispěly k následnému rozvoji společnosti.

3.2.1 Základní ustanovení

„§ 1

Účel zákona

(1) Stát chrání kulturní památky jako nedílnou součást kulturního dědictví lidu, svědectví jeho dějin, významného činitele životního prostředí a nenahraditelné bohatství státu. Účelem zákona je vytvořit všestranné podmínky pro další prohlubování politicko-organizační a kulturně výchovné funkce státu při péči o kulturní památky, o jejich zachování, zpřístupňování a vhodné využívání, aby se podílely na rozvoji kultury, umění, vědy a vzdělávání, formování tradic a vlastenectví, na estetické výchově pracujících a tím přispívaly k dalšímu rozvoji společnosti.

(2) Péče státu o kulturní památky (dále jen „státní památková péče“) zahrnuje činnosti, opatření a rozhodnutí, jimiž orgány a odborná organizace státní památkové péče (§ 25 až 32) v souladu se společenskými potřebami zabezpečují zachování, ochranu, zpřístupňování a vhodné společenské uplatnění kulturních památek. Ostatní orgány státní správy a organizace spolupracují v oboru své působnosti s orgány a odbornou organizací státní památkové péče a pomáhají jim při plnění jejich úkolů.

§ 2

Kulturní památky

(1) Za kulturní památky podle tohoto zákona prohlašuje ministerstvo kultury České republiky (dále jen „ministerstvo kultury“) nemovité a movité věci, popřípadě jejich soubory,

a) které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, jako projevy tvůrčích schopností a práce člověka z nejrůznějších oborů lidské činnosti, pro jejich hodnoty revoluční, historické, umělecké, vědecké a technické,

b) které mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem.

(2) Za podmínek podle odstavce 1 písm. a) nebo b) lze za kulturní památku samostatně prohlásit stavbu, která není samostatnou věcí, nebo soubor staveb; i taková kulturní památka se považuje za nemovitou kulturní památku.

(3) Za kulturní památku lze prohlásit soubor věcí nebo staveb, i když některé z nich nevykazují znaky kulturní památky podle odstavce 1.

§ 3

Prohlašování kulturních památek

(1) Ministerstvo kultury si před prohlášením věci nebo stavby za kulturní památku vyžádá vyjádření krajského úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností, pokud je již od těchto orgánů neobdrželo. Archeologický nález (§ 23) prohlašuje ministerstvo kultury za kulturní památku na návrh Akademie věd České republiky.

(2) Ministerstvo kultury vyrozumí písemně vlastníka o podání návrhu na prohlášení jeho věci nebo stavby za kulturní památku nebo o tom, že hodlá jeho věc nebo stavbu prohlásit za kulturní památku z vlastního podnětu, a umožní mu k návrhu nebo podnětu se vyjádřit.

(3) Vlastník je povinen od doručení vyrozumění podle odstavce 2 až do rozhodnutí ministerstva kultury chránit svoji věc nebo stavbu před poškozením, zničením nebo odcizením a oznámit ministerstvu kultury každou zamýšlenou i uskutečněnou změnu jejího vlastnictví, správy nebo užívání.

(4) V rozhodnutí o prohlášení nemovité věci za kulturní památku může ministerstvo kultury současně uvést, že výslovně uvedené stavby se kulturní památkou nestávají, ačkoli pozemek, na kterém jsou zřízeny, se za kulturní památku prohlašuje. Ministerstvo kultury vyrozumí písemně o prohlášení věci nebo stavby za kulturní

památku jejího vlastníka, krajský úřad, obecní úřad obce s rozšířenou působností a odbornou organizaci státní památkové péče (§ 32) a u archeologických nálezů též Akademii věd České republiky. Vyrozumí je i v tom případě, že neshledalo důvody pro prohlášení věci nebo stavby za kulturní památku.

(5) Vlastníci věcí nebo staveb, které pro svou mimořádnou uměleckou nebo historickou hodnotu by mohly být v souladu se společenským zájmem prohlášeny za kulturní památky, jsou povinni oznámit ministerstvu kultury, krajskému úřadu nebo obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností na jejich písemné vyzvání požadované údaje o těchto věcech nebo stavbách a jejich zamýšlené změny, umožnit těmto orgánům nebo jimi pověřené odborné organizaci státní památkové péče prohlídku těchto věcí nebo staveb, popřípadě pořízení jejich vědecké dokumentace.

(6) Podrobnosti o prohlašování věcí nebo staveb za kulturní památky a způsob oznamovací povinnosti podle odstavce 5 stanoví obecně závazný právní předpis.)

§ 4

Národní kulturní památky

(1) Kulturní památky, které tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, prohlašuje vláda České republiky nařízením za národní kulturní památky a stanoví podmínky jejich ochrany.

(2) Vláda České republiky nařízením stanoví obecné podmínky zabezpečování státní památkové péče o národní kulturní památky.

§ 7

Evidence kulturních památek

(1) Kulturní památky, národní kulturní památky, památkové rezervace, památkové zóny, ochranné pásmo nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace nebo památkové zóny se zapisují do Ústředního seznamu kulturních památek České republiky (dále jen „ústřední seznam“). Ústřední seznam vede odborná organizace státní památkové péče.

(2) Odborná organizace státní památkové péče po zápisu do ústředního seznamu podle tohoto zákona ohlásí příslušnému katastrálnímu úřadu údaje a popřípadě změny

těchto údajů týkající se ochrany nemovitostí podle tohoto zákona zapisované do katastru nemovitostí podle katastrálního zákona.

(3) Odborná organizace státní památkové péče vyrozumí o zápisu kulturní památky do ústředního seznamu, jakož i o zrušení prohlášení věci nebo stavby za kulturní památku (§ 8), vlastníka kulturní památky, krajský úřad a obecní úřad obce s rozšířenou působností. Jde-li o nemovitou kulturní památku, vyrozumí kromě toho také stavební úřad. U archeologického nálezů prohlášeného za kulturní památku vyrozumí též Archeologický ústav Akademie věd České republiky.

(4) Vlastník kulturní památky je povinen oznámit odborné organizaci státní památkové péče každou změnu vlastnictví (správy, užívání) kulturní památky nebo její přemístění. Oznámení musí učinit vlastník kulturní památky nejpozději do třiceti dnů ode dne, kdy k takové změně došlo.

(5) Podrobnosti o evidenci kulturních památek stanoví obecně závazný právní předpis. “ (Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, 2014)

3.2.2 Péče o kulturní památky

3.2.2.1 Historie památkové péče

Nově vzniklý obor památkové péče kladl důraz na jediné, a to na soupis, nicméně během 19. století nešlo přemýšlet jinak. Výstavba hlavně železnic a silnic spolu s vývoji měst po stržení středověkých hradeb značily velké ohrožení památkového fondu, že bylo potřeba zdokumentovat alespoň to, co se nacházelo stále v patrnějším ohrožení. Seznamy měly svoji neodkladnou logiku: aby bylo možno památky systematicky zaznamenat, bylo nezbytné probádat a poté setřídít, což samo o sobě představovalo značný metodický úkon. Bádáním, členěním a sepisováním se vytvářel souhrn jednotlivých poznatků, na kterém se stavěla soustava moderního „kultu“ památek a jeho „filosofie“. V některých zemích začaly narůstat soupisy památek. Kvůli celkové náročnosti to nešlo velmi rychle. Kupříkladu v Itálii a Francii proto byly seznamy prohlášených památek nahrazovány. (Hájek, et al., 2001 str. 25)

Soupis je v památkové péči klíčové slovo, které vyjadřuje stále výjimečný stav v ochraně kulturního dědictví a v podstatě i přírodního dědictví, zde se vlastně stanovuje velikost úkolu, tedy. „kolik toho chránit“, „než proč chránit“, a tedy „jak chránit“. Památková péče je zastíněna soupisem, který „stíní“ možnosti různé filosofické debaty na námět zachování kulturního dědictví vůbec tváří v tvář nové historické situaci za globální éry. (Hájek, et al., 2001 str. 26)

3.2.2.2 *Současný stav drobných památek a zákon*

V současnosti celkově roste zájem o drobné památky a je spíše regionálně podmíněn. Navíc se zdá to vypadá, že jde o trend trvalého charakteru. Dotazníkové šetření Hájka připouští, že u městských obyvatel je zájem logický. Zájem mladší generace je spíše nedoceňován. (Hájek, et al., 2001 str. 45)

„§ 9

(1) Vlastník kulturní památky je povinen na vlastní náklad pečovat o její zachování, udržovat ji v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením. Kulturní památku je povinen užívat pouze způsobem, který odpovídá jejímu kulturně politickému významu, památkové hodnotě a technickému stavu. Je-li kulturní památka ve státním vlastnictví, je povinností organizace, která kulturní památku spravuje nebo ji užívá nebo ji má ve vlastnictví, a jejího nadřízeného orgánu vytvářet pro plnění uvedených povinností všechny potřebné předpoklady.

(2) Povinnost pečovat o zachování kulturní památky, udržovat kulturní památku v dobrém stavu a chránit ji před ohrožením, poškozením, znehodnocením nebo odcizením má také ten, kdo kulturní památku užívá nebo ji má u sebe; povinnost nést náklady spojené s touto péčí o kulturní památku má však jen tehdy, jestliže to vyplývá z právního vztahu mezi ním a vlastníkem kulturní památky.

(3) Organizace a občané, i když nejsou vlastníky kulturních památek, jsou povinni si počínat tak, aby nezpůsobili nepříznivé změny stavu kulturních památek

nebo jejich prostředí a neohrožovali zachování a vhodné společenské uplatnění kulturních památek.

(4) Vlastník, který kulturní památku převádí na jiného, někomu přenechá k dočasnému užívání nebo předá k provedení její obnovy (§ 14), nebo k jinému účelu, je povinen toho, na koho ji převádí nebo komu ji přenechává nebo předá, uvědomit, že je kulturní památkou.“ (Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, 2014)

Neplní-li vlastník své povinnosti, může dostat pokutu nebo mu může být uloženo tzv. nápravné opatření (viz § 10)

„§ 10

(1) Neplní-li vlastník kulturní památky povinnosti uvedené v § 9, vydá obecní úřad obce s rozšířenou působností po vyjádření odborné organizace státní památkové péče rozhodnutí o opatřeních, která je povinen vlastník kulturní památky učinit, a zároveň určí lhůtu, v níž je vlastník kulturní památky povinen tato opatření vykonat. Jde-li o národní kulturní památku, vydá toto rozhodnutí po vyjádření odborné organizace státní památkové péče krajský úřad v souladu s podmínkami, které pro zabezpečení ochrany národní kulturní památky stanovila vláda České republiky.

(2) Rozhodnutí o opatřeních, která je povinen vlastník kulturní památky učinit, vydá obecní úřad obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, krajský úřad, též na žádost jejího vlastníka.

(3) Podrobnosti o povinnostech vlastníků kulturních památek při jejich ochraně a užívání stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 14

Obnova kulturních památek

(1) Zamýšlí-li vlastník kulturní památky provést údržbu, opravu, rekonstrukci, restaurování nebo jinou úpravu kulturní památky nebo jejího prostředí (dále jen „obnova“), je povinen si předem vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, závazné stanovisko krajského úřadu.

(2) *Vlastník (správce, uživatel) nemovitosti, která není kulturní památkou, ale je v památkové rezervaci, v památkové zóně nebo v ochranném pásmu nemovité kulturní památky, nemovité národní kulturní památky, památkové rezervace, nebo památkové zóny (§ 17), je povinen k zamýšlené stavbě, změně stavby, terénním úpravám, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravě dřevin nebo udržovacím pracím na této nemovitosti si předem vyžádat závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, není-li tato jeho povinnost podle tohoto zákona nebo na základě tohoto zákona vyloučena (§ 6a, § 17).*

(3) *V závazném stanovisku podle odstavců 1 a 2 se vyjádří, zda práce tam uvedené jsou z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné, a stanoví se základní podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést. Základní podmínky musí vycházet ze současného stavu poznání kulturně historických hodnot, které je nezbytné zachovat při umožnění realizace zamýšleného záměru.*

(4) *V územním řízení, při vydání územního souhlasu a v řízení o povolení staveb, změn staveb, terénních úprav, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby a udržovacích prací, prováděném v souvislosti s úpravou území, na němž uplatňuje svůj zájem státní památková péče, nebo v souvislosti s obnovou nemovité kulturní památky, popřípadě se stavbou, změnou stavby, terénními úpravami, umístěním nebo odstraněním zařízení, odstraněním stavby nebo udržovacími pracemi na nemovitosti podle odstavce 2, rozhoduje stavební úřad v souladu se závazným stanoviskem obecního úřadu obce s rozšířenou působností, jde-li o nemovitou národní kulturní památku, se závazným stanoviskem krajského úřadu.*

(5) *Lze-li zamýšlenou obnovu nemovité kulturní památky podle odstavce 1, popřípadě stavbu, změnu stavby, terénní úpravy, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby nebo udržovací práce na nemovitosti podle odstavce 2 provést na základě ohlášení, může stavební úřad dát souhlas pouze v souladu se závazným stanoviskem obecního úřadu obce s rozšířenou působností, nebo jde-li o nemovitou národní kulturní památku, krajského úřadu.*

(6) *Orgán státní památkové péče příslušný podle odstavců 1 a 2 vydá závazné stanovisko po předchozím písemném vyjádření odborné organizace státní památkové péče, se kterou projedná na její žádost před ukončením řízení návrh tohoto závazného*

stanoviska. Písemné vyjádření předloží odborná organizace státní památkové péče příslušnému orgánu státní památkové péče nejpozději ve lhůtě 20 dnů ode dne doručení žádosti o jeho vypracování, nestanoví-li orgán státní památkové péče ve zvlášť složitých případech lhůtu delší, která nesmí být delší než 30 dnů. Pokud ve lhůtě 20 dnů nebo v prodloužené lhůtě příslušný orgán státní památkové péče písemné vyjádření neobdrží, vydá závazné stanovisko bez tohoto vyjádření.

(7) Přípravnou a projektovou dokumentaci obnovy nemovité kulturní památky nebo stavby, změny stavby, terénních úprav, umístění nebo odstranění zařízení, odstranění stavby, úpravy dřevin nebo udržovacích prací na nemovitosti podle odstavce 2 vlastník kulturní památky nebo projektant projedná v průběhu zpracování s odbornou organizací státní památkové péče z hlediska splnění podmínek závazného stanoviska podle odstavců 1 a 2. Při projednávání poskytuje odborná organizace státní památkové péče potřebné podklady, informace a odbornou pomoc. Ke každému dokončenému stupni dokumentace zpracuje odborná organizace státní památkové péče písemné vyjádření jako podklad pro závazné stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností, jde-li o nemovitou národní kulturní památku, jako podklad pro závazné stanovisko krajského úřadu.

(8) Obnovu kulturních památek nebo jejich částí, které jsou díly výtvarných umění nebo uměleckořemeslnými pracemi (dále jen „restaurování“), mohou provádět fyzické osoby na základě povolení vydaného podle § 14a, přičemž restaurováním se rozumí souhrn specifických výtvarných, uměleckořemeslných a technických prací respektujících technickou a výtvarnou strukturu originálu.

(9) Vlastník kulturní památky je povinen odevzdat odborné organizaci státní památkové péče na její žádost 1 vyhotovení dokumentace.

(10) Podrobnosti o podmínkách pro dokumentaci obnovy a pro provádění obnovy kulturních památek stanoví obecně závazný právní předpis.

§ 15

Opatření k zajištění péče o kulturní památky

(1) Jestliže vlastník kulturní památky v určené lhůtě neprovede opatření podle § 10 odst. 1, může obecní úřad obce s rozšířenou působností a jde-li o národní kulturní

památku, krajský úřad rozhodnout, že se nezbytná opatření pro zabezpečení kulturní památky provedou na náklad jejího vlastníka.

(2) Vyžaduje-li to důležitý společenský zájem, může krajský úřad z vlastního podnětu nebo na návrh obecního úřadu obce s rozšířenou působností nebo na návrh ministerstva kultury, jde-li o movitou kulturní památku nebo movitou národní kulturní památku, uložit jejímu vlastníku povinnost určitým způsobem s ní nakládat, popřípadě mu uložit, aby ji bezplatně svěřil na nezbytně dlouhou dobu do úschovy odborné organizaci, kterou zároveň určí.

(3) Zanedbává-li vlastník nemovité kulturní památky, která není státním majetkem, trvale své povinnosti a ohrožuje tím její zachování nebo užívá-li kulturní památku v rozporu s jejím kulturně politickým významem, památkovou hodnotou nebo technickým stavem, může se ve společenském zájmu, nedojde-li k dohodě s vlastníkem o jejím prodeji státu, výjimečně kulturní památka na návrh obecního úřadu obce s rozšířenou působností rozhodnutím vyvlastňovacího úřadu vyvlastnit. V případě vyvlastnění nemovité národní kulturní památky zahajuje řízení o vyvlastnění vyvlastňovací úřad na návrh krajského úřadu. Jinak platí pro vyvlastnění obecné předpisy.

(4) Je-li kulturní památka bezprostředně ohrožena, provede obec s předchozím souhlasem obecního úřadu obce s rozšířenou působností nutná opatření k její ochraně. Jde-li o nemovitou kulturní památku, která je stavbou, dá obec[ii] podnět stavebnímu úřadu k nařízení udržovacích prací nebo nezbytných úprav nebo k nařízení neodkladných zabezpečovacích prací podle zvláštních předpisů a vyrozumí o tom obecní úřad obce s rozšířenou působností, a jde-li o národní kulturní památku, i krajský úřad. Je-li kulturní památka ve státním vlastnictví, vyrozumí o tom též nadřízený orgán organizace, která kulturní památku spravuje nebo je jejím vlastníkem.

§ 16

Příspěvek na zachování a obnovu kulturní památky

(1) Vlastníku kulturní památky může obec nebo kraj na jeho žádost poskytnout ze svých rozpočtových prostředků, jde-li o zvlášť odůvodněný případ, příspěvek na zvýšené náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky za účelem

jejího účinnějšího společenského uplatnění. Příspěvek může poskytnout i tehdy, nemůže-li vlastník kulturní památky uhradit z vlastních prostředků náklady spojené se zachováním nebo obnovou kulturní památky.

(2) V případě mimořádného společenského zájmu na zachování kulturní památky může na obnovu kulturní památky poskytnout ze státního rozpočtu příspěvek ministerstvo kultury buď přímo, nebo prostřednictvím krajského úřadu, nebo prostřednictvím obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

(3) Podrobnosti o poskytování příspěvku na zachování a obnovu kulturní památky stanoví obecně závazný právní předpis.“ (Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, 2014)

Vlastník má podle § 32 odstavce 2 písmena f) zákona o státní památkové péči nárok, aby během zajišťování péče o památku poskytl Národní památkový ústav odbornou výpomoc, a to zadarmo. Je to způsob vyrovnání za povinnosti vlastníka, které vyplývají ze zákona o státní památkové péči. Zákon reaguje na fakt, že péče o kulturní památku může být občas odborně obtížná a vlastníkovi, který třeba nemusí mít nezbytné odborné vědomosti, proto dává příležitost využít odbornou pomoc, a to aniž by za ni musel cokoli hradit. Odborná pomoc v tomto případě znamená: konzultaci, zpracování průzkumů kulturní památky nebo záměru jejího restaurování a podobně. (Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči, 2014)

3.3 Ekonomické aspekty

Podle zákona č. 3/2002 Sb. může tvořit příjmy církví a náboženských společností, které jsou nejčastějšími vlastníky drobných církevních staveb, zejména:

- příspěvky fyzických a právnických osob,
- příjmy z prodeje a z pronájmu movitého, nemovitého a nehmotného majetku církví a náboženských společností,
- úroky z vkladů,
- dary a dědictví,

- sbírky a příspěvky z části výtěžků podle zvláštního zákona,
- půjčky a úvěry,
- příjmy z podnikání nebo z jiné výdělečné činnosti,
- dotace.

3.3.1 Ministerstvo kultury ČR

Majitelé drobných církevních staveb mohou žádat o granty na své aktivity kulturní i náboženské. Ty jsou v administrativě Ministerstva kultury ČR

3.3.1.1 Program Podpora pro památky UNESCO

Byl zřízen Ministerstvem kultury ČR v roce 2008 a za cíl má dodržet závazky, jenž má Česká republika kvůli přijetí Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví. Záměrem programu je napomáhat všeobecný rozvoj památek, které jsou na Seznamu světového dědictví, které se nacházejí na území ČR. Administraci má na starosti odbor památkové péče Ministerstva kultury ČR.

Za poslední dva roky z tohoto programu dotace dostal jediný pražský objekt a tím byl kostel Nejsvětějšího Srdce Páně na Praze 3. V roce 2012 MČ Praha 3 zažádala 390 tisíc Kč (náklady celkem činily 890 tisíc Kč) a přiznaná dotace byla 300 tisíc Kč a v následujícím roce získala ještě 150 tisíc Kč. Dotace jsou rozděleny na tři prioritní oblasti, kterými jsou: tvorba management plánů; vědecko-výzkumné aktivity a prezentace; propagace a edukace statků UNESCO. V uplynulém roce byla celková poskytnutá částka 4 995 000 Kč. (Ministerstvo kultury)

3.3.1.2 Program záchrany architektonického dědictví

Byl zahájen po usnesení vlády ČR 22. února 1995. Dotace jsou určeny hlavně pro pomoc a zachování kulturních památek nebo těch jejích částí, které tvoří podstatu kulturní památky. Především hrady, kláštery, historické zahrady, zámky, kostely a další objekty, které patří do našeho nejvzácnějšího architektonického dědictví, získávají od programu pomoc. Plánované práce musí zároveň souviset se záchranou kulturní památky nebo záchranou těch jejích částí, které tvoří podstatu kulturní památky. V závěru žádosti o zařazení do programu je speciální dokument, který se jmenuje „projekt záchrany kulturní památky“. Ve sledovaném regionu bylo pro rok 2014 2,8 milionů Kč (z toho 2,2 milionů Kč pro církevní stavby). Celkem bylo pro letošní rok přislíbeno 150 milionů Kč (památky patřící církvi 82,1 milionů Kč). Praha 1 a 2 získala v minulém roce dotace 1,93 milionu Kč a celkově se rozdělilo 103,72 milionů Kč. (Ministerstvo kultury)

3.3.1.3 Havarijní program

Zřízen pro pomoc nemovitých kulturních památek, které jsou v nejurgentnějším technickém stavu a vyžadují opravu, zejména na odstranění havarijního stavu střech (včetně opravy nebo provedení klempířských prací, komínů a hlavní římsy budovy) a nosných konstrukcí staveb.

2. prosince 2013 vyhlásilo Ministerstvo kultury dotační program i pro letošní rok. Návrhy byly přijímány do konce ledna. (Ministerstvo kultury)

3.3.1.4 Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny

Příspěvky se poskytují kulturním památkám, které se nacházejí ve vesnických památkových rezervacích, ve vesnických a krajinných památkových zónách. Jde

hlavně o zemědělské usedlosti, chalupy, kapličky a boží muka. Kromě lidové architektury se obnovují pomocí programu i vesnické kostely, záměčky, tvrze, technická díla, sochy, pomníky a zahrady, jenž jsou ve vesnických památkových rezervacích, zónách a krajinných památkových zónách.

2. prosince 2013 vyhlásilo Ministerstvo kultury dotační program i pro letošní rok. Návrhy byly přijímány do konce ledna. (Ministerstvo kultury)

3.3.1.5 Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón

Příspěvky jsou poskytovány na obnovu kulturních památek, jenž se vyskytují v nejcennějších částech historických měst prohlášených za památkové zóny či památkové rezervace. Město musí mít předem zpracovaný vlastní program regenerace a musí se také finančně podílet spolu s vlastníkem na restauraci kulturní památky.

V rozpočtu České republiky je pro rok 2014 schváleno, že na tento program půjde částka 140 milionů Kč. U Prahy 1 se předpokládá, že získá 9,576 milionů Kč a Praha 2 172 tisíc Kč. (Ministerstvo kultury)

3.3.1.6 Program restaurování movitých kulturních památek

Byl zahájen po usnesení vlády ČR 16. července 1997. Program uděluje dotace na obnovu movitých kulturních památek. Především pro restaurování výtvarných děl nebo uměleckořemeslných prací, které jsou v budovách zpřístupněných veřejnosti pro kulturní, výchovně vzdělávací nebo náboženské účely, například sochy, obrazy a varhany v kostelech.

V uplynulém roce činil příspěvek pro Prahu 1 a 2 610 tisíc Kč z celkových 10 milionů Kč. V letošním roce je návrh 800 tisíc Kč a celkem by mělo být přerozděleno 14 milionů Kč. (Ministerstvo kultury)

3.3.1.7 Podpora záchrany a obnovy kulturních památek poškozených povodní a přívalovými dešti v červnu r. 2013

Pomoc je udělována formou dotace ze státní rozpočtu a je pro státní organizace, které zřídilo Ministerstvo kultury popřípadě stát. Dotace mohou dostat i kraje, města, obce, fyzické osoby, církve, náboženské společnosti a kulturní instituce, aniž by byly zřízeny státem. Musí vyplnit žádost, kde je doložený rozsah poškození objektu, společně s dokladem o zapsání objektu na seznamu chráněných kulturních objektů.

Žádosti jsou přijímány do 30. října 2014. (Ministerstvo kultury)

3.3.1.8 Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností

Finance jsou určeny pro památky, které se nacházejí mimo památkové rezervace a zóny. Žádosti se podávají na obecní úřad s rozšířenou působností. Uzávěrka prvního kola byla 28. února 2014 a u druhého kola je stanovena na 30. dubna 2014. Případné doplňkové kolo má uzávěrku žádostí 31. srpna. Kvóta pro tento rok je 118,75 milionů Kč. (Ministerstvo kultury)

3.3.2 Grant hlavního města Prahy

Poskytuje se na stavební a případné restaurátorské práce neinvestiční povahy, související přímo se zachováním či obnovou památkové hodnoty a podstaty objektů:

- a) které jsou nemovitou kulturní památkou na území hl. m. Prahy
- b) v Pražské památkové rezervaci a ve vesnických památkových rezervacích na území hl. m. Prahy

c) v památkových zónách v hlavním městě Praze

Za posledních 10 let tento grant nebyl udělen žádné drobné církevní stavbě na území Prahy 1 či 2, a jelikož každý rok tvoří většinu grantů právě tyto dvě části, dá se předpokládat, že v celé Praze je situace podobná. (Praha.eu - portál hlavního města Prahy)

3.3.3 Nadace Občanského fóra

Nadace OF každoročně otevírá dva dotační programy, které podporují opomíjené památky a kulturní památky propojené se zdravotní nebo sociální péčí.

3.3.3.1 *Opomíjené památky*

Program pomáhá opomíjeným památkám v ČR díky občanským iniciativám. Grant je pouze pro právnické osoby, které mají zájem starat se o památku. Příspěvkové organizace se musejí finančně podílet nejméně 50%. Programu se nesmí zúčastnit projekty, které už byly v minulých letech podpořeny. Nejvíce lze získat 80.000 Kč, ale není na něj právní nárok.

O grant nemohou požádat:

- orgány státní správy, jednotky územní samosprávy;
- právnické osoby veřejného práva;
- fyzické osoby – podnikatelé;
- právnické osoby založené za účelem podnikání;
- nadace, jsou-li součástí jejich nadačního jmění prostředky NIF.

Správní rada Nadace OF posuzuje žádosti hlavně podle těchto kritérií:

- míra občanské iniciativy při péči o památku;
- historická hodnota památky;

- urgentnost restaurace;
- zajištění následné péče o památku a její možné uplatnění;
- kvalita a odbornost připraveného projektu.

Díky dobré kooperaci Nadace OF se sdělovacími prostředky, je veřejnost pravidelně brzy uvědomena o vyhlášení programu. Například v Grantu, Místní kultuře, Pro Culture, Institutu Umění, na portálu PROPAMÁTKY či Veřejné správě je zveřejněn jako oznámení nebo reklama a zase na stránkách Neziskovky.cz a DotaceOnline.cz je v grantovém kalendáři. Díky tomu má o programu vědomí velká část odborné veřejnosti.

Vyhlášení výsledků žádostí je veřejné a většinou se při této příležitosti pořádají slavnostní večery. (Nadace Občanského fóra)

3.3.3.2 Památky a zdraví

Granty jsou určeny pro památky, které provozují sociální či zdravotní službu. Žádat mohou občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadace, nestátní zdravotnická zařízení a církevní právnické osoby poskytující sociální a zdravotní péči, která provozují nebo budou provozovat svoji činnost v budovách s povahou kulturních památek. Žadatelé mají povinnost přispět ke zlepšení okolí a životních podmínek lidí, kterých se tato činnost týká. Příspěvkové organizace se musejí finančně podílet nejméně 50%. Programu se nesmí zúčastnit projekty, které už byly v minulých letech podpořeny.

O grant nemohou požádat:

- orgány státní správy, jednotky územní samosprávy;
- právnické osoby veřejného práva;
- fyzické osoby – podnikatelé;
- právnické osoby založené za účelem podnikání;
- nadace, jsou-li součástí jejich nadačního jmění prostředky NIF.

Správní rada Nadace OF posuzuje žádosti hlavně podle těchto kritérií:

- kvalita a odbornost připraveného projektu;
- urgentnost sociální a zdravotnické služby;
- soulad záměru s prostředím;
- přiměřenost nákladů, partnerství ve financování;
- perspektiva realizace a pokračování projektu;
- zhodnocení památky.

Díky dobré kooperaci Nadace OF s tiskovinami, je veřejnost pravidelně brzy uvědomena o vyhlášení programu. Například v Grantu, Místní kultuře, Pro Culture, Institutu Umění, portálu PROPAMÁTKY či Veřejné správě je zveřejněn jako oznámení nebo reklama a zase na stránkách Neziskovky.cz a DotaceOnline.cz je v grantovém kalendáři. Díky tomu má o programu vědomí velká část veřejnosti.

Vyhlášení výsledků žádostí je veřejné a většinou se při této příležitosti pořádají slavnostní večery. (Nadace Občanského fóra)

3.3.4 Nadace Via

3.3.4.1 *Fond kulturního dědictví – „Záchrana drobných památek místního významu“*

Tento fond Nadace Via se zaměřuje právě na drobné památky a jeho cílem je pomoc projektům, které usilují o záchranu, opravu a údržbu drobných nemovitých památek. Kromě toho se program zaměřuje i na zapojení lokálních obyvatel během ošetřování kulturního dědictví. To do značné míry patří i do rozhodovacích kritérií. Jejich spolupráce může začít od zednických prací až po organizaci doprovodných aktivit. Maximální částka grantu je 50.000 Kč. V roce 2014 se rozdělí nejméně 600.000 Kč. Žádosti se mohou podávat do 16. dubna 2014. (Nadace Via)

O grant mohou požádat:

- církevní právnické osoby s výjimkou církví a církevních společností (žádat mohou farnosti, charity, diakonie);
- nadace;

- nadační fondy;
- obce;
- obecně prospěšné společnosti;
- spolky;
- ústavy.

Nadace Via financuje program z těchto prostředků:

- ze zisků Nadačního investičního fondu na podporu místního a regionálního života;
- z výtěžků nadačního jmění Nadace VIA;
- z darů jednotlivých dárců z České republiky a krajanů v USA, členů Via Foundation Czech Heritage Society;
- z příspěvku Fondu Tři sestry pomáhají.

3.3.5 Česko – německý fond budoucnosti

Fond vznikl na konci roku 1997 a od té doby rozdál dotace v hodnotě 45 milionů eur na přibližně 7 500 projektů.

Mezi jejich programy patří i obnova památek. Pomáhá při restauraci církevních památek, jako jsou kostely, kaple a synagogy, a obnově křížových cest, hřbitovů a pomníků.

Cílem programu je:

- zachování kulturního dědictví;
- společné angažmá bývalých a současných obyvatel daných obcí;
- oživení stavebních památek a jejich celoroční využití;
- péče o místa setkávání.

O údržbu památek mají často zájem nejen místní obyvatelé, ale často i ti němečtí, kteří zde kdysi bydleli. Právě díky česko-německé kooperaci je možné restaurovat vesnické kostely, kapličky a podobné stavby.

Česko-německý fond se podílí na maximálně 50% celkových nákladů. Žádosti je možné podávat do 15. srpna 2014 a rozhodnutí o vyhovění bude na konci roku 2014. (Česko-německý fond budoucnosti)

3.3.6 Dotační programy Evropské unie

Pro období 2014 – 2020 se programy teprve připravují, a to ve shodě s rozpočtem Evropské unie pro těchto 7 let. O přidělení pro ČR ještě není rozhodnuto, ale mělo by se jednat o přibližně 20,5 miliardy eur dohromady pro všechny programy. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR)

3.3.6.1 Integrovaný operační program

V období 2007 – 2013 pomáhal kulturnímu dědictví právě tento program. Kromě toho se zaměřuje ještě na informační technologie ve veřejné správě, infrastrukturu pro oblast sociálních služeb, veřejné zdraví, služby zaměstnanosti, služby v oblasti bezpečnosti a podporu cestovního ruchu. Celkem IOP rozdělil 1,62 miliardy eur.

3.3.6.2 Podpora obnovy a rozvoje venkova

Podpora obnovy a rozvoje venkova je nástrojem jak čerpat dotaci z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Program má 4 dotační tituly a čtvrtý zní: Podpora obnovy drobných sakrálních staveb v obci. Letos to je již 20. kolo příjmu žádostí a administruje ho Státní zemědělský intervenční fond. Stavby se musejí nacházet v katastrálním území obce, které nejsou prohlášeny kulturním památkou a jsou v majetku obce. Žádosti bylo možné odesílat do 17. února 2014. O dotaci mohou žádat pouze obce s počtem obyvatel menším než 500, dále zájmová sdružení

právnických osob a neziskové organizace s právní subjektivitou. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR)

3.3.7 Podpora městských částí v hlavním městě Praze

Každá MČ může podle § 16 odst. 1 zákona o státní památkové péči vyhlásit dotační program na obnovu kulturní památky nebo odlišného významného objektu dle své úvahy, který poté hradí ze svého rozpočtu. Odbor památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy jen kontroluje, jestli je restaurace ve shodě se závazným stanoviskem k navrhovaným pracím. (Praha.eu - portál hlavního města Prahy)

3.3.7.1 Podpora městské části Praha 1

V roce 2014 vyhlásila MČ Praha 1 výběrové řízení na poskytnutí Grantů na ochranu kulturního dědictví na území Městské části Praha 1. Ten je orientován na obnovu drobných architektonických elementů, které může veřejnost vidět. Spadají do toho například: křížky, domovní znamení, portály, kování, vrata, ozdobné štukové a klempířské prvky, dveře, mříže, studny, pítka, sochařská výzdoba fasád a společných prostor, dlažby v průjezdech a dvorcích a tak dále.

Požádat o grant mohou: Vlastníci (fyzické a právnické osoby), majitelé domů na území Pražské památkové rezervace Prahy 1.

Maximálně vydá Praha 1 na jeden projekt 100 tisíc Kč, uzávěrka byla 7. března 2014.

3.3.7.2 Podpora městské části Praha 2

MČ Praha 2 nevyplývá žádné dotační programy na obnovu kulturní památek odlišného významného objektu. Nejblíže tomu je podpora kulturních akcí, které pořádají majitelé těchto památek.

3.3.8 Daňové úlevy

Kromě přímých finančních příspěvků má vlastník kulturní památky rovněž právo na nepřímou finanční pomoc v podobě daňových úlev a zvýhodnění. (Ministerstvo kultury, 2014)

3.3.8.1 Osvobození od daně ze staveb

Vyplývá z § 9 odst. 1 písm. p) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí. Osvobození může nastat v případě, že je stavba kulturní památkou a jsou na ní prováděny úpravy. Osvobození pak trvá 8 let po vykonání úprav a začíná běžet následujícím rokem od vydání kolaudačního souhlasu k provedené stavební úpravě. (Ministerstvo kultury, 2014)

3.3.8.2 Osvobození od daně z pozemků

Vyplývá z § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí. Osvobozeny jsou jen pozemky, které tvoří jeden funkční celek s budovou veřejně dostupnou kulturní památkou. Ta musí být ve vlastnictví ČR nebo dostupná pro výchovně edukativní důvody na základě smlouvy mezi MKČR a vlastníkem. (Ministerstvo kultury, 2014)

3.3.8.3 Zvláštní režimy odpisování

Vyplývá ze zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu. Dle § 27 odstavce e) téhož zákona jsou movité kulturní památky a jejich soubory majetkem hmotným, jenž se nemůže odepisovat. A podle § 29 odstavce 3 a § 30 odstavce 6 téhož zákona je stanoven roční odpis na výši 1/15 vstupní ceny. (Ministerstvo kultury, 2014)

3.4 Technické aspekty

Nejrozsáhlejším souborem stavebních památek u nás jsou právě církevní stavby. Díky své více než 1000 leté historii jde ruku v ruce se stavební kulturou. Dlouhou dobu byl tento druh staveb jedinými stálými stavbami u nás.

3.4.1 Historie

Dlouho byly církevní stavby jedinými budovami z kamene a vápna v Čechách. Zároveň tyto budovy pomyslně zobrazují vývoj stavitelství a jeho techniky.

Aby taková památka vznikla, muselo se dovézt značné množství materiálu, stavařů a technologické vybavení. Kromě toho, vybudovat takový objekt často zabralo od několika let až po generace. Především katedrály se stavěly i století a i déle. S tímto problémem se architekti potýkali i v novověku, kdy se stavělo po generace a vznik trval dlouho i výzdobám a uměleckému vybavení.

Logicky jsou tedy sakrální památky budovány z tehdejších materiálů, které již dnes nejsou používány a navíc jsou drahé a rostou tím náklady spojené s údržbou a opravou. S tím souvisí i konstrukce, pro které těžko nalzáme v dnešní době techniku, která by opravovala staré církevní památky.

Evoluce výtvarného umění nacházejícího se v památkách je souvislá, přerušily ji jen války a nestabilita. Můžeme tedy církevní stavby považovat za objekt, kde jsou

uchovávány památky movité a mnohé z nich jsou jakási muzea chránící velice vzácná umělecká díla.

Jednotícím prvkem je údržba, ta však není rovnoměrná. Přednost mají stavby, které jsou považovány za významné. Památky méně důležité jsou silně zanedbány. Tento stav památek se datuje od josefinských reforem, kdy proběhlo velké potlačení vlivu náboženství a jsou tím způsobeny závažné újmy právě na sakrálních památkách. V 19. století je proces chátrání zastaven, ba dokonce vznikají nové stavby. 20. století však znovu poškodilo církevní stavby, hlavně kvůli dvěma totalitním režimům, které znamenaly opětovný proces chátrání staveb. (Cuřínová, et al., 2012 str. 26-28)

3.4.2 Současnost

Největší otázkou je, jak budeme využívat církevní stavby v současné době. Kvůli sekularizaci populace, klesá počet farností a sborů, tím pádem i počet řádných účastníků bohoslužeb v kostelech, kaplích a tak dále.

Dnes se můžeme setkat se třemi skupinami památek:

- a) První jsou památky, na které je vydáváno značné množství financí. I tyto památky jsou v jistém ohrožení, a vlivem přírodních jevů, ale hlavně vysokou návštěvností a turistickým ruchem. Tyto budovy nejsou na takový provoz stavěny, velké množství lidí a úsilí o největší možné zpřístupnění veřejnosti ohrožuje i movité památky, které jsou uvnitř.
- b) Druhá není tak na očích a turisté o ně nemají značný zájem. Zde dochází k dlouhodobému zanedbání a nedostatku peněžní podpory pro udržování a opravování. Památky mají většinou porušené kostry chránící před přírodními vlivy a to i ty, které už prošly opravou. Dřevěné stropy a krovky jsou často napadeny hmyzem, houbami a vlhkostí. Restaurace právě těchto prvků bývá náročná a dochází ke ztrátě vzácných tesařských konstrukcí.
- c) Poslední skupina se nachází v oblasti pohraničí, kde jsou vystěhované vsi nebo kde nastal masový odchod obyvatel. Tyto památky byly zanechány na pospas svému osudu a pomalu se stávají zříceninami spolu s jejich

zázemími. Je těžké je obnovit, i když jsou místa, kde se to povedlo, a to především díky pomoci i původních obyvatel.

Je důležité, aby se pro církevní stavby našel vhodný účel. To však není jednoduché, jelikož samotná budova má jednoznačný účel, často má vybavený interiér a ještě může být prohlášena za kulturní památku. Nové upotřebení je však důležité, protože po restauraci stavby opětovně chátrají a stává se, že dokonce rychleji než před ní.

Nejvhodnější variantou u památek můžeme najít u některých klášterů, jenž zůstávají jako kostel a přilehlé prostory, které měly být jen pro provoz řádu, jsou dnes částí žijící památky. V případě, že je to sloučeno s vynášejícím hospodářstvím a fungujícími pronájmy přilehlých částí, může mít vlastník zajištěn dlouhodobé finanční příjmy, ač nejsou největší. (Cuřínová, et al., 2012 str. 28-30)

Další způsoby přeměny církevních staveb:

- Stavba je dále určena pro sakrální účely, bohoslužebná plocha je zmenšena a do nových prostor jsou vestavěny společenské místnosti, například šatna, klubovna atd. Prostory, jenž faře chyběly, jsou nyní vestavěny.
- Stavba je sekularizována a má jiné použití. Kupříkladu koncertní sál, ten je například dnes v kostele sv. Františka a kapli sv. Barbory v Anežském klášteře. Nebo z nich mohou být obřadní síně, muzea a galerie.
- Stavba může být určena pro tělesnou výchovu nebo pro bytové účely po přístavení dalšího patra. (Rozehnalová, et al., 1995 str. 47)

4 Výzkumná část

4.1 Cíl výzkumu

Cílem je zmapovat historické centrum Prahy, rozdělené na jednotlivé katastrální území a zdokumentovat mnou vybrané drobné církevní stavby v něm. Dalším cílem je zjistit v jakém roce byly památky postaveny. Zjistit kdy byly naposledy restaurovány, výši nákladů opravy a z jakých financí byla hrazena. Zakreslit je do mapy, zařadit o

jaký druh památky se jedná, posoudit jejich technické zhodnocení na základě subjektivní čtyřmístné stupnice a případně doporučit jejich opravu. V neposlední řadě bylo potřeba dosažená data utřídit a výsledky zanést do tabulky.

4.2 Metoda výzkumu

Hypotéza výzkumu zní: Starají se majitelé dostatečně o své památky?

Před samotným terénním výzkumem došlo ke sběru dat informací potřebných k šetření. Informace byly sbírány především na Úřadu MČ Praha 2 na odboru majetku a odboru ekonomiky dále v příspěvkové organizaci NKPV, v Galerii hlavního města Prahy, v Národní galerii v Praze, na pražském Arcibiskupství na oddělení správy majetku, z literatury a internetových stránek.

Od února do března 2014 proběhl terénní výzkum, který proběhl na území Malé Strany, Nového Města, Starého Města, Vyšehradu a Hradčan. Zde bylo zkoumáno 21 drobných církevních staveb. U každé památky následovalo zakreslení přesné lokace do mapy, podrobný popis a historie stavby, fotodokumentace, charakteristika katastrálního území, v němž se nachází, subjektivní zhodnocení technického stavu od 1 (nejlepší) do 4 (nejhorší) a zjištění zda je památkou.

4.3 Hodnotící stupnice technického stavu

Pro lepší představu v jakém stavu jsou drobné církevní stavby, byla autorem vytvořena následující hodnotící stupnice.

1. Velmi dobrý

- Během terénního výzkumu nebyly shledány žádné známky vad, případně stavba prošla nedávnou restaurací, tudíž se nedá jejímu technickému stavu nic vytknout.

2. Dobrý

- Stavba byla před několika lety restaurována a začínají se objevovat drobná poškození, jako jsou třeba biologické nánosy.

3. Dostatečný

- Památka není v dobrém technickém stavu, potřebuje drobné opravy, jako třeba novou omítku nebo odstranění biologických nánosů na velké části objektu.

4. Havarijní

- Je vyžadována okamžitá restaurace. Může být z důvodu vážného poškození střechy nebo plastiky, například závažné poškození soklu. Některé stavby ze seznamu dokonce mohou v současnosti procházet restaurací.

4.4 Data a diskuze

4.4.1 Malá Strana

4.4.1.1 Historie

Osídlování na zdejším území začalo již v 8. století. Byly zde jednotlivé osady, například Úvoz, Obora nebo Nebovidky. Král Přemysl Otakar II, který zde založil město v roce 1257. Dříve se Malá Strana nazývala Novým Městem pražským, později Menší Město pražské a rozkládala se na menším území. (Česká republika - Turistický průvodce)

V letech 1360 – 1362 došlo k rozšiřování Malé Strany, tehdy byla jižní hranice posunuta až k Hladové zdi postavené císařem Karlem IV. Na rozvoji měl značný význam nejdříve Juditin a poté Karlův most, který ji propojoval se Starým Městem a po němž směřovala přes Malou Stranu Královská cesta. Na území Malé Strany se usídlovaly církevní instituce, kupci, řemeslníci, řády a také správní instituce. Měla tak zásadní vliv na dějiny Prahy, k níž byla oficiálně připojena 1.5.1784. (Česká republika - Turistický průvodce)

4.4.1.2 Současnost

Zástavbu dnes tvoří významné historické budovy, sakrální stavby a zahrady. Obě komory Parlamentu České republiky zde mají sídlo a další důležité státní, společenské a církevní organizace. Kvůli své historii a zachované památce je Malá Strana jedním z nejnavštěvovanějších míst hlavního města. (Česká republika - Turistický průvodce)

4.4.1.3 Sousoší sv. Jana Křtitele

Technický stav: 4

Správce: Galerie hlavního města Prahy

Památka: Světové kulturní dědictví

Přílohy: obrázek 1, mapa 1

Plastika na Maltézském náměstí původně zdobila kašnu. Ta však byla v 80. letech 20. století necitlivě zrušena, takže zbyla jen její střední část s reliéfně zdobeným podstavcem, na němž je umístěna postava stojícího světce s praporem v pravé ruce a s beránkem u nohou, o něco níž jsou umístěny sochy andělů se štíty. Toto skvostné pískovcové dílo vytvořil v letech 1714 – 15 velký mistr pražského vrcholného barokního sochařství Ferdinand Maximilián Brokoff. Socha je vysoká i se soklem 890 centimetrů. (David, et al., 2001 str. 328)

Socha je ve špatném stavu, hlavně její podstavec. Ještě v roce 2014 by měla Galerie hlavního města Prahy uvolnit 10.000 Kč na restaurátorský průzkum.

4.4.2 Nové Město

4.4.2.1 Historie

V roce 1348 založil Karel IV. Nové Město pražské v přímém sousedství Starého Města. Navazovalo na jeho dopravní strukturu a bylo nejlidnatějším městem. Rozléhalo se na velké části území, což mu umožňovalo jeho příznivý rozvoj. Své sídlo zde našli řemeslníci, vznikla zde řada významných institutů. Udrželo si samostatnost až do roku 1784, kdy bylo připojeno k Praze. V 19. století proběhla velká reorganizace, kdy bylo několik cenných a starých staveb díky spekulacím a podnikání zbouráno a nahrazeno novými budovami. (Česká republika - Turistický průvodce)

4.4.2.2 Současnost

I tak zde v dnešní době můžeme najít řadu důležitých budov, kulturní a historické památky. Díky velikosti města se dochovaly, ve srovnání se Starým Městem, plochy zeleně. Za zmínku třeba stojí park na Karlově náměstí, Karlov nebo Zítkovy sady. (Česká republika - Turistický průvodce)

4.4.2.3 Zvonice u kostela sv. Štěpána

Na mapě: červený praporek

Technický stav: 3

Správce: Arcibiskupství pražské

Památko: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 2, mapa 2 (písmeno B)

Nízká pozdně gotická zvonice se nachází za kostelem svatého Štěpána, který je ve Štěpánské ulici. Použitým materiálem v letech 1600 – 05 byly pískovcové kvádry. Pod ní se nachází škola, v podstatě gotický objekt, který byl přestavěn klasicistně a renesančně. Používala se při požárech, při bití na poplach nebo při zvonění proti mračnům. Dnes tu visí zvon Štěpán z roku 1490 od mistra Jiřího z Nového Města pražského, který váží kolem 2 tun. (David, et al., 2001 str. 156)

Nedávno byla opravena střecha zvonice za 250 tisíc korun. V roce 2009 získalo Arcibiskupství pražské Grant hlavního města Prahy na kostel sv. Štěpána, který stojí několik metrů od zvonice. Grant byl na 400 tisíc a předmětem bylo dokončení opravy pláště presbytáře.

Zapotřebí je i restaurace hlavních dveří a oken zvonice.

4.4.2.4 *Kaple sv. Longina*

Na mapě: zelený praporek

Technický stav: 3

Správce: Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových

Památka: Světové kulturní dědictví

Obrázek: obrázek 3, mapa 2 (písmeno A)

Románská rotunda vznikla v 1. třetině 12. století, je to štíhlá válcová stavba z opukových kvádrů zaklenutá bání se svítilnou a s apsidou. Ještě do 14. století byla zasvěcena sv. Štěpánu. V těsné blízkosti byl však založen nový kostel svátého Štěpána a rotunda získala nové zasvěcení. Charakteristická lucerna byla v 17. století upravena a roku 1782 byla kaple zrušena a upravena na sklad. Jen zakročení historika Františka Palackého a Společnosti Národního muzea jí zachránil před zrušením. Obnovena byla znovu v roce 1844, současná podoba přišla v letech 1929 – 34. Uvnitř můžeme vidět pěkný barokní oltář z roku 1762 se skupinou svatého Kříže a Longina. Rotunda patří

mezi jednu ze čtyř dochovaných románských rotund v Praze, rozlohou je nejmenší. (David, et al. str. 153-4)

V roce 2000 prošla rozsáhlou rekonstrukcí, která stála přibližně 500.000 Kč a krátce po ní přišla i úprava okolí a parku, ve kterém se rotunda nachází. Renovace proběhla pod správou MČ Praha 2 s příspěvkem firmy Longin Business Centre, která stojí vedle kaple.

Dnes by bylo potřeba zbavit omítku sprejerských nápisů a také biologických nánosů.

4.4.2.5 Socha sv. Václava

Technický stav: 1

Správce: Galerie hlavního města Prahy

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 5, mapa 3

Velkolepá socha sv. Václava na koni, je nejspíš nejznámější a zároveň nejvýznamnější české sochařské dílo. Její autor Josef Václav Myslbek dělal na soše poměrně dlouho. Na každém detailu si dal velmi záležet i proto studoval koňské hlavy a svatováclavskou přilbu z chrámu sv. Víta. Ta sice pravděpodobně nemá s knížetem Václavem nic společného, jenže v té době to ještě nikdo nevěděl. Ještě během slavnostního odhalení v roce 1913 nebyl pomník zcela hotový. Dnes obklopují sochu čtyři světci, v roce 1913 tam ještě chyběl sv. Vojtěch, ten byl dodán až v roce 1924.

Svatý Václav má na sobě zbroj a v pravé ruce drží prapor. Mezi čtyři světce, které jsou v nároží podstavce patří kromě sv. Vojtěcha ještě sv. Ludmila, sv. Prokop a sv. Anežka Česká, ta je tam dodatečně, původně zde měl být sv. Ivan.

Původně socha měla být na rampě Národního muzea. I s podstavcem má pomník šířku 6,5 metrů a výšku 17 metrů.

Na Václavském náměstí předtím stával jiný sv. Václav, kterého zhotovil Jan Jiří Bendl v roce 1680. Socha se nacházela o něco níže, na úrovni Vodičkovy ulice. Roku 1879 byla socha přesunuta do Štulcových sadů na Vyšehradě. (David, et al., 2001 str. 326-7)

14. října 2003 vydal Magistrát hlavního města Prahy závazné stanovisko ve věci restaurátorského průzkumu pomníku. Průzkum byl zahájen 1. července 2004 nejprve z plošiny, poté bylo postaveno lešení. V roce 2005 bylo ukončeno dvouleté restaurování a provedl jej akademický sochař A. Šumbera a R. Šefr ve spolupráci s odbornými pracovišti památkové péče spolu s firmou Olympus. Oprava stála přibližně 2 miliony korun. Po této opravě byl odstraněn ozdobný bronzový řetěz, který zde byl od roku 1979. Řetěz byl však po 8 letech umístěn zpátky, 25. dubna 2013, protože památka byla často znečišťována a ničena.

Sponzorem restaurace v roce 2005 byla společnost East Trading Company, s.r.o. Po dobu opravy byly na lešení reklamy, tím si socha na sebe vydělala. Reklamy už nejsou nyní tak časté, protože byly častým zdrojem kritiky a používají se případně na méně exponovaných místech. V letošním roce s nimi počítá Galerie hlavního města Prahy v Ruzyni.

V říjnu roku 2010 proběhl poslední větší zákrok na soše sv. Václava a jednalo se o konzervační ošetření. Galerie hlavního města Prahy najala akademického sochaře A. Šumberu a R. Šefra. Proběhly následující práce:

- Zbudování přenosného lešení v ploše soklu koně 15.000 Kč;
- Pronájem pracovní plošiny 38.000 Kč;
- Kontrola celkové statiky a soudržnosti dílů jednotlivých plastik 12.000 Kč;
- Zbavení usazenin, nečistot na povrchu 33.000 Kč;
- Nanesení konzervace, retuš, zaleštění 65.600 Kč.

Celkem 163.600,-- Kč

Oprava trvala 7 pracovních dnů. Financování restaurace pokryla Galerie hl. m. Prahy z běžného rozpočtu, který každoročně dostávají od Magistrátu hlavního města Prahy.

V souvislosti s děním na Ukrajině na začátku roku 2014 možná bude muset nastat další menší zákrok. Jelikož na podstavci mohlo být umístěno nadměrné množství svíček, vosk mohl vzplanout a rozpustit plastické obaly a restaurátor by ho musel opravovat a případně konzervovat. Náklady této restaurace se můžou pohybovat v rozmezí mezi 20 – 30 tisíci korun. V polovině března by se měl provést restaurátorský průzkum a do konce téhož měsíce by se měla zajistit oprava.

4.4.2.6 Socha sv. Jana Nepomuckého

Technický stav: 1

Správce: Galerie hlavního města Prahy

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 4, mapa 4

Vedle kostela sv. Voršily, na Národní třídě, stojí pískovcové sousoší sv. Jana Nepomuckého. Světec je zde doplněn dvěma anděly, kteří drží kartuše. Objekt vznikl v roce 1747 na pokyn řádu voršilek. Původní socha byla v roce 1979 přesunuta do depozitáře Galerie hl. m. Prahy a nahradila ji kopie z umělého kamene. Podstavec je stále původní. Socha je i se soklem 575 centimetrů vysoká. (Galerie hlavního města Praha)

Minulý rok se opravoval podstavec sochy spolu s kostelem sv. Voršily. Podstavec opravoval internista Galerie a náklady činily 60.000 Kč. Restauraci pokryl běžný rozpočet, který každoročně dostává Galerie od Magistrátu hl. m. Prahy.

4.4.3 Staré Město

4.4.3.1 Historie

Už v románském období vznikaly na místě Starého Města osady. Tato oblast byla po roce 1320 obestavěna hradbami. Patřilo sem i Havelské město, které se nacházelo mezi Ovocným trhem a Železnou ulicí. Přestože mělo město na délku pouhých 560 metrů, lemovaly ho vlastní hradby a tržiště a ve 13. století se sjednotilo se Starým Městem. Tam kde se dnes nachází Havelská ulice, se dříve nacházelo Havelské tržiště, nazývané též Nové tržiště. Roku 1347 se zde konala korunovační hostina Karla IV. (Česká republika - Turistický průvodce)

Během budování hradeb na Starém městě byly do území města začleněny i některé přilehlé osady. Roku 1337 byla postavena a v roce 1348 zde byla založena univerzita. Vznikaly zde důležité církevní a správní instituce. Za pozornost stojí Betlémská kaple, v níž kázal Jan Hus upálený 6. července 1415 katolickou církví. Na Staroměstském náměstí se událo mnoho významných událostí spojených s historií Prahy a Českých zemí. K hlavnímu městu bylo připojeno v roce 1784. (Česká republika - Turistický průvodce)

4.4.3.2 Současnost

Staré Město patří k nejvýznamnějším pražským historickým městům. Je zde soustředěno značné množství církevních, kulturních a historických památek. Kvůli tomu je také jednou z nejvyhledávanějších a nejnavštěvovanějších částí Prahy. (Česká republika - Turistický průvodce)

4.4.3.3 Anežský klášter

Správce: Národní galerie

Následující čtyři drobné církevní stavby jsou součástí Anežského kláštera, který se nachází v Anežské ulici. Ten měl být na konci 19. století zbořen. K tomu nakonec nedošlo a na začátku minulého století započaly opravy a pokračovaly až do roku 1963. V tomto roce se stala vlastníkem kláštera Národní galerie, dnes část objektu vlastní magistrát hlavního města Prahy a část NG. Kvůli výstavním prostorům proběhla v letech 1965 – 86 poslední velká rekonstrukce. (David, et al., 2001 str. 128)

Povodně v roce 2002 zasáhly ve značné míře i Anežský klášter, na nádvoří byly čtyři metry vody a ve všech prostorech byl 1-2 metry vody. Stát vynaložil na opravy 16 milionů korun a opravovaly se nejen věci postižené vodou. Od té doby se interiér neměnil. V roce 2010 se začala provádět oprava střech v celém objektu. Trvalo však dlouho, přibližně 5 – 6 měsíců, než se zahájil celý proces, s ohledem na schvalování památkáři. Letos se opravuje střecha kostela sv. Salvátora a části kaple sv. Máří Magdaleny a kaple Panny Marie a celková cena oprav bude 4 miliony Kč a příští rok by se měla kaple sv. Barbory, peníze Národní galerie získala od Ministerstva kultury z Havarijního programu.

4.4.3.3.1 Kaple Panny Marie

Na mapě: číslo 3

Technický stav: 2

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 6, mapa 5 (číslo 3)

Jindy se jí také říká kostel sv. Salvátora. Postavena byla v roce 1245 a o pár let později byla zaklenuta třemi křížovými klenbami. Vytváří celistvý prostor s oltářem po pravé straně. Přibližně v roce 1270 zde vznikl výklenek, který náležel za pohřební

niku zakladatelky kláštera Anežky Přemyslovny. Je zde i hrobka královny Kunhuty Štaufské, manželky Václava I. (David, et al., 2001 str. 162)

Po povodni v roce 2002 se zde opravovala omítka a podlaha. Letos se opravuje část její střechy a celková cena oprav bude 4 miliony Kč. Peníze získala Národní galerie od Ministerstva kultury z Havarijního programu.

4.4.3.3.2 Kaple sv. Máří Magdaleny

Na mapě: číslo 2

Technický stav: 2

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 8, mapa 5 (číslo 2)

Někdy nazývaná oratoř se nachází na severní straně kaple Panny Marie. Oratoř je rovněž z let 1238-45, upravena v roce 1753 a obnovena ve 20. století. Jde o patrový přístavek hranolovité věže se soukromou oratoří v přízemí, kterou si pro sebe vyhradila Anežka. Přízemí bylo zaklenuto křížovou klenbou a patro žebrovou klenbou, které se zachovalo dodnes. Patra pojí schodiště v síle zdi. (David, et al., 2001 str. 162)

Po povodni v roce 2002 se zde opravovala omítka a podlaha. Letos se opravuje část její střechy a celková cena oprav bude 4 miliony Kč. Peníze získala Národní galerie od Ministerstva kultury z Havarijního programu.

4.4.3.3.3 Kaple sv. Barbory

Na mapě: číslo 4

Technický stav: 3

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 7, mapa 5 (číslo 4)

Součástí západního traktu je kromě kostela sv. Františka je i pohřební kaple kláštera klarisek – kaple sv. Barbory. Byla postavena přibližně v roce 1250. Byla spojena ke kostelu portálem. Při velkém požáru Starého Města v roce 1689 vyhořela a následně roku 1701 barokně přestavěna. Poslední větší obnovy byly provedeny v letech 1958 – 63. (David, et al., 2001 str. 162)

Po povodni v roce 2002 se zde opravovala omítka a podlaha. V příštím roce by se měla opravovat střecha kaple za 4 miliony Kč, které poskytne Havarijní program Ministerstva kultury.

4.4.3.3.4 Socha sv. Václava

Na mapě: číslo 1

Technický stav: 2

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 9, mapa 5 (číslo 1)

Ještě před 5 lety byla socha v přístupné části zámeckého parku ve Zbraslavi. Myslbečův model sochy, který stojí na Václavském náměstí v jiném měřítku, musel být odvezen. Důvodem je rekonstrukce Národního muzea, jehož exponáty prozatím zabírají prostory zámku ve Zbraslavi. (Bláha, 2009)

NG se nechystá v současné době opravovat sochu sv. Václava a ani se neví, zda se po dokončení rekonstrukce Národního muzea vrátí na své původní místo. V budoucnosti bude potřeba sochu zbavit biologických nánosů.

4.4.3.4 Kaple Nejsvětější trojice

Technický stav: 4

Správce: Římskokatolická farnost u kostela Matky Boží před Týnem Praha

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 10, mapa 6

Barokní kaple je bývalá márnice, hřbitovní. Jako kostnice sloužila ještě v době, kdy byl u kostela sv. Haštala hřbitov. Na fasádě kaple se nachází freska s motivem Nejsvětější trojice, která je z roku 1717. Údržba kaple jde čistě z peněz farnosti. (Česká republika - Turistický průvodce)

Farnost připravuje v blízké budoucnosti opravu střechy a fasády, která by měla stát přibližně 600.000 Kč.

Farnost spravuje i kostel sv. Haštala a na něj nedostala dotaci za poslední povodně, ale dostala Grant hlavního města Prahy v roce 2004 ve výši 800.000 Kč na opravu omítek a kamenných prvků.

4.4.4 Vyšehrad

4.4.4.1 Historie

Vznik Vyšehradu jako opevněného hradiště se datuje přibližně do 10. století. Prvotním nepochybným důkazem o existenci jsou přemyslovské denáry Boleslava II., které byly raženy v místní mincovně v polovině 10. století.

Důležité období v historii Vyšehradu nastalo s vládou Vratislava II. (1061-1092). Kniže, roku 1085 jmenovaný králem českým polským, si zvolil právě Vyšehrad za své sídlo, a proto zesílil jeho opevnění a nechal postavit zděný palác náležící požadvkům českého panovníka. Založil chrám, pravděpodobně i nejstarší pražskou románskou rotundu sv. Martina, baziliku sv. Vavřince a Vyšehradskou kapitolu kolem roku 1070. Roku 1140, kdy byl korunován Vladislav, skončila nadřazenost tohoto sídla nad Pražským hradem. (Vyšehrad: Národní kulturní památka)

4.4.4.2 Současnost

I v 21. století má Vyšehrad svou kouzelnou atmosféru a tajemství. Příchozím umožňuje vidět jedno z nejkrásnějších panoramat starobylé Prahy, poklidné zastavení a odpočinek v parcích, vyvolává pozitivní naladění pro kulturní a duševní záležitosti. (Vyšehrad: Národní kulturní památka)

4.4.4.3 Národní kulturní památka Vyšehrad

Příspěvková organizace hlavního města Prahy NKPV spravuje, obnovuje a udržuje svěřený nemovitý majetek hlavního města Prahy, jako jsou některé památkově chráněné objekty, hradby, pevnostní stavby, vyšehradská skála a sady. Zabývá se rehabilitací a prezentací historického areálu a jeho zpřístupňováním veřejnosti. Pořádá výstavy a stálé expozice v objektech i na volných prostranstvích, programové a osvětové kulturní akce. Propaguje a prezentuje celostátní význam Národní kulturní památky Vyšehrad, vydává neperiodické tiskoviny a publikace, které se vztahují k NKPV, provádí vlastní poznávací dokumentační činnost, soustřeďuje podklady a informace dotýkající se svěřených kulturních památek.

Veškerá činnost NKPV, to znamená opravy, investice a rekonstrukce, byly a jsou hrazeny z rozpočtu magistrátu hlavního města Prahy. Dotaci dostávají podle předloženého rozpočtu vždy na celý rok. Pokud mají nějakou mimořádnou opravu nad rámec schváleného rozpočtu na příslušný rok musí požádat MHMP o “mimořádnou dotaci nad rámec schváleného rozpočtu”. Organizace nikdy nežádala o granty, protože jí vždy stačily příspěvky od zřizovatele.

Několik památek spravuje na Vyšehradě i Královská kolegiátní kapitula sv. Petra a Pavla na Vyšehradě. Mezi ně například patří: Bazilika sv. Petra a Pavla, bazilika sv. Vavřince a rotunda sv. Martina.

4.4.4.4 *Rotunda sv. Martina*

Technický stav: 2

Správce: Královská kolegiální kapitula sv. Petra a Pavla na Vyšehradě

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 11, mapa 7 (číslo 7)

V případě, že jdeme od stanice metra Vyšehrad, dostaneme se k ní přes barokní Táborskou bránou a Leopoldovu bránu. Za nimi se nachází nejdéle zachovaná stavba na Vyšehradě a nejstarší dochovaná rotunda v Praze. Byla postavena v poslední třetině 11. století za vlády krále Vratislava I. Pravděpodobně sloužila jako farní kostel předhradí. Značnou ránu obdržela během husitských válek v roce 1420, kdy byla vypleněna. V období třicetileté války sloužila jako prachárna a obnovena byla až na začátku 18. století. Během bombardování Prahy Prusy v roce 1757 došlo znovu poškození. Dnešní podobě můžeme vděčit návrhům architekta Bauma, který se podílel na obnově v letech 1878 – 1880. Poslední větší oprava kaple se uskutečnila v roce 1991. (Dibelková, et al., 2004 str. 24)

Běžnou údržbu a drobné opravy rotundy financuje Vyšehradská kapitula z vlastních zdrojů.

Její správce sice v minulosti uplatnil na své památky granty hlavního města Prahy, ale bylo to na baziliku sv. Vavřince a baziliku sv. Petra a Pavla. Dohromady na to Královská kolegiální kapitula získala od roku 2006 – 2013 2,25 milionu Kč.

4.4.4.5 *Boží muka*

Technický stav: 3

Správce: NKPV

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 12, mapa 7 (číslo 8)

Byla postavena přibližně kolem roku 1685. Nástavec, který se podobá kapličce se 4 lunetami ozdobenými mozaikovými obrazy světců, byl doplněn pravděpodobně ve 20. století. (Vyšehrad: Národní kulturní památka)

Boží muka se nacházejí pár desítek metrů od Leopoldovi brány a v těsné blízkosti od rotundy sv. Martina.

Jako nezbytné se jeví zbavit boží muka biologických nánosů a také opravit omítku.

4.4.4.6 Kaple Panny Marie Šancovské

Technický stav: 1

Správce: NKPV

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 13, mapa 7 (číslo 10)

Na tomto místě kdysi býval mnohem starší kostel. Jedná se o poutní drobnou barokní kapli čtvercového půdorysu s ilusivně vyvinutým průčelím, která byla postavena v roce 1760. Je zděná, s přístavkem, jenž byl ke konci 19. století ke kapli přidán a vznikla zde i Lurdská jeskyňka a objekt byl znovu vysvěcen. Dnes nás nejvíce zaujme věžička v podobě osmiboké lucerny a na ní měděná kupole se zlaceným křížem nesený orlem s žezlem a lvem třímající v tlapě meč. Dovnitř můžeme vidět skrz dvoukřídlové dřevěné dveře. Královská kolegiátní kapitula sv. Petra a Pavla umístila do objektu sochu Panny Marie

Původ názvu vznikl v 50. letech 19. století, kdy bylo dovoleno chodit na Vyšehrad i jen pro rekreaci. V tehdejší době se ovšem neříkalo „jít na hradby“, nýbrž „jít na Šance“. Byl to totiž hovorový výraz pro opevnění, který pocházel z němčiny. Dnes by měl tedy být správný výraz: kaple Panny Marie Hradební. (Prague City Line)

V kapli byly provedeny tyto opravy:

- Oprava prejzové krytiny;
- Generální oprava fasády včetně klempířských prvků;
- Oprava vnitřních omítek včetně výmalby a úklidu;
- Repase vchodových dveří s ošetřením voskem.

Poskytnutá mimořádná dotaci nad rámec schváleného rozpočtu 350.000,- Kč

Rok 2012 - zajištění materiálu v ceně 87.408,- Kč

Rok 2013 - oprava prejzové krytiny;
- generální oprava fasády včetně klempířských prvků;
- oprava vnitřních omítek;
- výmalba;
- repase vchodových dveří.

Celkem za rok 2013: 264.397,- Kč

CELKEM: 351.805,- Kč

Rozdíl: 1.805,- Kč byl uhrazen z běžné dotace na příslušný rok

4.4.4.7 Kostelík (kaple) stěti sv. Jana Křtitele

Technický stav: 1

Správce: NKPV

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 15, mapa 7 (číslo 9)

Spadá do období vrcholného středověku, zaniknutí kostela přišlo se změnou Vyšehradu na barokní pevnost a zbytky zdí kostelíku jsou v dnešní době skryté v náspe pevnosti mezi bastiony sv. Rocha a Leopolda, za kaplí Panny Marie Šancovské. První zmínka o kostelíku je v dřevorytu z roku 1562. Dnes zde můžeme najít epitafní kameny, další části architektury, které reprezentují původní pozůstatky z historie

Vyšehradu, například sochu andílka od J. Biederleho. Christina Gausso, francouzská malířka, zde vytvořila v roce 1994 výtvarnou instalaci. (Vyšehrad: Národní kulturní památka)

V roce 2012 a 2013 proběhla rozsáhlá oprava kostelíku Stětí sv. Jana Křtitele, aby mohl být zpřístupněný veřejnosti, za 1 226 403,50 Kč. Byly provedeny tyto opravy:

- statické zajištění kleneb kostela, respektive kaple + (vypracování návrhu zajištění klenby);
- zamezení průniku povrchové vody klenebním stropem z valu nad kaplí – průniku vody v přilehlé místnosti – sakristii se nepodařilo zcela zabránit (velká finanční a časová náročnost);
- opravy vnitřních omítek a výmalba;
- oprava podlahy;
- oprava a výměna zastaralé elektroinstalace tak, aby odpovídala dnešním normám a výměna a doplnění svítidel v celém objektu;
- vyklizení suti z krypty v suterénu a její zpřístupnění;
- vyklizení sakristie, fixace omítek, výmalba a oprava podlahy;
- repase a opravy nátěrů vstupních dveří v celém objektu.

Poskytnutá mimořádná dotace nad rámec schváleného rozpočtu 950.000,- Kč

- Rok 2012 - vypracování návrhu zajištění klenby
- zahájení stavebních prací, a to:
  - částečné statické zajištění;
  - vyklizení suti;
  - práce na zamezení průniku vody.

Celkem za rok 2012: 427.704,00 Kč

Rok 2013

- vypracování PD sanace vlhkosti prostoru kostela;
- provedení sond z kostela pro určení polohy navrženého větrání;

- dokončení statického zajištění kleneb;
- zamezení průniku vody;
- opravy vnitřních omítek;
- výmalba kaple;
- oprava podlahy;
- oprava a výměna zastaralé elektroinstalace;
- výměna a doplnění svítidel v celém objektu;
- vyklizení suti z krypty v suterénu a její zpřístupnění;
- repase vstupních dveří a oprava nátěru;
- fixace omítek v sakristii a oprava podlahy – doplnění;
- výmalba;
- vyklizení sakristie;
- osazení větracích mřížek a oprava zadláždění chodníku.

Celkem za rok 2013: 798.699,57

CELKEM: 1.226 403,50 Kč

Rozdíl: 276 403,50 byl uhrazen z běžné dotace na příslušný rok

4.4.4.8 Socha sv. Ludmily

Technický stav: 2

Správce: Galerie hlavního města Prahy

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 17, mapa 7 (číslo 28)

Pískovcová socha je z první čtvrtiny 18. století z dílny Jana Brokoffa. Použitým materiálem je kámen a má znak staroměstského radního Marka Joanelliho. V roce 1880 ji získal z bývalé Společenské zahrady Na Slupi probošt Václav Štulc. Od té doby stojí v pseudorománské výklenkové kapličce. Vysvěcena byla téhož roku. Stojící

figura má bolestný výraz ve tváři a šálu kolem krku jako připomínku zardoušení světice. Vysoká je 2 metry a široká 55 cm. (Vyšehrad: Národní kulturní památka)

Zatím je v dobrém stavu a oprava není plánována.

4.4.4.9 Socha sv. Šebestiána

Technický stav: 2

Správce: Galerie hlavního města Prahy

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 16, mapa 7 (číslo 29)

Naproti vyšehradskému hřbitovu stojí barokní pískovcová socha z 1. poloviny 18. století. Je dílem neznámého mistra. Původně byla v domě U Harantů v Rytířské ulici, ale roku 1894 byla přenesena na Vyšehrad. Kaplička a socha byly restaurovány v roce 1922 a v květnu roku 2011. Socha je vysoká 210 centimetrů a široká 58 centimetrů. (Vyšehrad: Národní kulturní památka)

Poslední oprava byla před 3 roky a galerie hlavního města netuší, kdo sochu opravil. Podezřívá NKPV popřípadě kapitulu, podle galerie se však oprava nezdařila a je provedena nekvalitně.

4.4.4.10 Socha sv. Václava

Technický stav: 4

Správce: Galerie hlavního města Prahy

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 14, mapa 7 (číslo 34)

Jezdeckou sochu sv. Václava vytvořil J. J. Bendl, a to na objednávku novoměstské obce. Bendl na ní pracoval od roku 1678 do roku 1680 a materiálem mu byl žehrovičský pískovec. Původně byla však umístěna na Koňském trhu. V roce 1879 ji město na žádost Štulce darovalo kapitule a byla přemístěna před probošství a roku 1902 na dnešní místo. Ta zde stála až do roku 1959, kdy byla nahrazena kopií. Ta je z hořického pískovce a vytvořil ji Jiří Novák se Zdeňkem Menšíkem. Původní socha se dnes nachází v Lapidáriu Národního muzea. Podstavec sochy je klasicistní a byl původně také na Václavském náměstí. Socha je vysoká 230 centimetrů. (Vyšehrad: Národní kulturní památka)

Připravuje se oprava kamenného podstavce, domodelování a zakonzervování. Je potřeba zbavit sochu biologických nánosů. Galerie hl.m. Prahy prováděla odhad a náklady by se měly pohybovat kolem 300 tisíc Kč. Financovat se bude vázanými investičními prostředky z magistrátu hlavního města Prahy.

4.4.4.11 Socha sv. Jana Nepomuckého

Technický stav: 2

Správce: Galerie hlavního města Prahy

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 18, mapa 7 (číslo 14)

Byla postavena v letech 1894-95 umělcem Mikulášem Karlachem, po kterém jsou pojmenovány i sady na Vyšehradě, kde socha stojí. Postava má v pravé ruce kříž a má skloněnou hlavu. Má na sobě latinský nápis: Svatému Janu Nepomuckému, pečeti přísežné mučedníkovi nepřemoženému, království českého přímluvci věrnému, kapituly Vyšehradské kanovníkovi slavnému. Jedná se o nejmladší latinský nápis u svatojánské sochy. Je z pískovce střednězrného, pravděpodobně z hořické oblasti. Pomník je proveden ve standardní kvalitě řemeslného zpracování odpovídající konci 19. století. Celková výška je 406 centimetrů a šířka je 200 centimetrů. (Rybařík)

Poslední oprava proběhla 5.9. 2002 – 3.7. 2003 a provedli jí Marcela a Jiří Kačerovi (externí restaurátoři) za 134 tisíc Kč.

4.4.4.11.1 Restaurátorská zpráva

Stav před opravou

Socha i architektura vykazují četná čerstvá mechanická poškození (obličej, ruce, drapérie, profilace i plochy). Na mnoha místech se také oddělují nebo nevhodně uplatňují tmely z předešlých oprav a celá památka je postižena nevhodnou tmavou patinou. Obvyklý atribut svatozář s hvězdami chybí. Památka je napadena biologickým povlakem na povrchu kamene – řasy.

Koncepce v hlavních bodech

- Restaurátorský průzkum – vyhodnocení předešlých restaurátorských zásahů dle dokumentací – zhodnocení současného stavu.
- Technologický průzkum.
- Konzultace na místě.
- Očištění povrchu celé památky.
- Odstranění nevhodných tmelů a vysprávek.
- Zpevnění narušených partií.
- Plastické retuše.
- Lokální barevné retuše.
- Hydrofobní a biocidní úprava.
- Rekonstrukce chybějícího atributu – svatozáře s 5 hvězdami.

Doporučený režim údržby - kontrola jedenkrát za 5 let

Zhodnocení současného stavu (po opravě)

Socha i architektura vykazují četná čerstvá mechanická poškození (obličej, ruce, drapérie, profilace i plochy). Na mnoha místech se také oddělují nebo nevhodně uplatňují tmely z předešlých oprav a celá památka je postižena nevhodnou tmavou

patinou. Obvyklý atribut svatozář s hvězdami chybí. Památka je rovněž postižena biologickým napadením.

4.4.5 Hradčany

4.4.5.1 *Historie*

Přibližně v roce 1320 založil Hradčany purkrabí Berka z Dubé. V období husitských válek v roce 1420 byly vypáleny a 121 let na to je zase potkal ničivý požár. Po vypálení začaly pozemky vykupovat šlechta a církve a na nich se poté stavěly renesanční paláce a kanovnické domy. Císař Rudolf II. prohlásil Hradčany v roce 1598 za královské město a krátce na to zde stála i radnice. Když se v první polovině 18. století přestavovala Praha v barokní pevnost, Hradčany byly její součástí a v témže století, roku 1784 se připojily k Praze. Během tereziánské přestavby Pražského hradu se spojilo Hradčanské náměstí s prvním hradním nádvořím. V této oblasti najdeme mnoho významných historických památek jako: Schwarzenberský palác, Martinický palác, Empírový palác, morový mariánský sloup, Černínský palác, Loreta a nejvýznamnější církevní památkou je Strahovský klášter spolu s kostelem Nanebevzetí panny Marie a kostelem Roucha. Spadá sem i nejvýznamnější kulturní památka celé České republiky, Pražský hrad. (Turistika.cz - Pro větší zážitek z cesty i výletu)

4.4.5.2 *Současnost*

Dnes patří k nejoblíbenější lokaci turistů v Praze a vůbec celé České republice, díky jeho ilustraci vývoje evropské architektury. Pražský hrad se stal symbolem české státnosti a zároveň je to sídlo prezidenta ČR. Nejen Pražský hrad, ale celé Hradčany tvoří samotné jádro historického centra hlavního města Prahy. (Česká republika - Turistický průvodce)

4.4.5.3 *Socha sv. Jana Nepomuckého*

Technický stav: 3

Správce: Galerie hlavního města Prahy

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 20, mapa 8 (písmeno A)

Syn F. M. Brokoffa, Michal Jan, vytvořil několik soch sv. Jana Nepomuckého. Ta z roku 1709 se nachází u paty Radnických schodů na rozmezí Hradčan a Malé Strany. Sv. Jan je zde zobrazen v běžné koncepci v kanovníckém oděvu s křížem v levé ruce a zlacenou palmovou ratolestí v pravé paži. U jeho nohou jsou dva amorové s knihou a se svítkem. Socha je i se soklem vysoká 590 centimetrů. (David, et al., 2001 str. 328)

V současné době je ve špatném stavu a je potřeba ho opravit. Restaurátorský průzkum by mohl proběhnout ještě v roce 2014. Cena průzkumu vyjde na 10 tisíc korun a dělat ho bude interní restaurátor. Jelikož Galerie hl. m. Prahy nemá dostatek prostředků na opravu, čeká se, než Magistrát hl. m. Prahy poskytne peníze navíc.

4.4.5.4 *Socha sv. Josefa*

Technický stav: 2

Správce: Galerie hlavního města Prahy

Památka: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 19, mapa 8 (písmeno B)

Vedle sochy sv. Jana Nepomuckého stojí pískovcová socha sv. Josefa. Původ sochy není přesně známý, ale první náčrt je z roku 1714. Autorem byl buď F. S. Aichl, anebo Ottavio Most. Socha je i se soklem 5,8 metrů vysoká. Josef je zde zobrazen v rouchu s Ježíškem v pravé ruce. (Galerie hlavního města Praha)

Momentálně není jeho oprava na programu dne.

4.4.5.5 *Socha sv. Václava*

Technický stav: 4

Správce: Galerie hlavního města Prahy

Památk: Světové kulturní dědictví

Příloha: obrázek 21, mapa 8 (písmeno C)

Sokl a socha nevznikly ve stejné době. Barokní sokl kdysi býval na Karlově mostě součástí sousoší sv. Václava, které postavil Ottavio Most. Podstavec byl přenesen na dnešní místo v roce 1791. Roku 1906 na něj byla osazena pískovcová socha sv. Václava z dílny Čeňka Vosmika. Socha už není v barokním stylu, ale v spíše v romantickém duchu. I se soklem je objekt 5 metrů vysoký. (Galerie hlavního města Prahy)

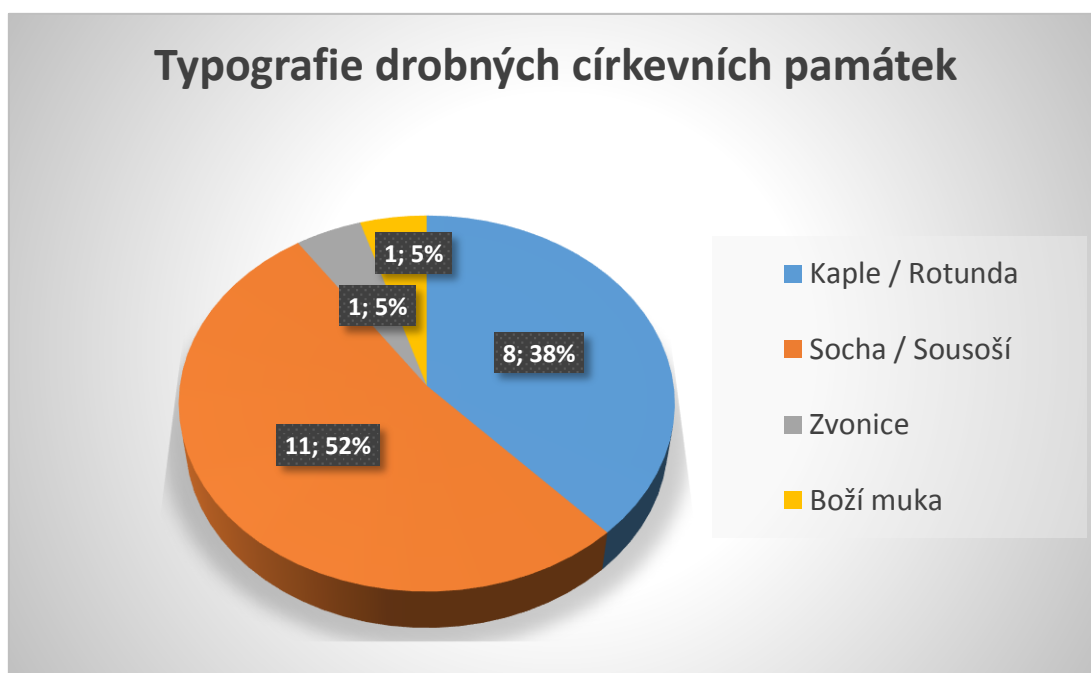
Právě v těchto dnech je socha sejmuta a je v ateliéru, protože prochází rekonstrukcí. Zatím se vyšplhaly náklady na 150.000 Kč. Bylo totiž nutné vysekat kopii tamburu podstavce, na kterém sv. Václav stojí. Do konce roku 2014 by měla být restaurace hotová. Galerie hl. m. Prahy na práci najala vlastního restaurátora kvůli nižším nákladům. Oprava je hrazena z běžného rozpočtu Galerie.

4.5 Závěr výzkumné části

Během terénního výzkum bylo zdokumentováno 21 drobných církevních staveb v historickém centru Prahy, což se týkalo konkrétně území Malé Strany, Nového Města, Starého Města, Vyšehradu a Hradčan. Jednalo se o: kaple, zvonice, sochy, sousoší, rotundy a boží muka. Při výzkumu bylo zjištěno několik nesrovnalostí, hlavně v katastru nemovitostí, které byly vyjasněny po konzultaci s pracovníky organizace spravující památku. Většina drobných církevních staveb byla v dobrém nebo dokonce

velmi dobrém stavu. Čtyři stavby jsou v havarijním stavu a u dvou by měla být ještě v roce 2014 dokončena restaurace a u zbylých by měla být v blízké době zahájena. Z hlediska popisu, datace stavby, zakreslení do mapy, zjištění o jakou jde památku, bylo cíle dosaženo. Z hlediska posledních oprav a jejich financování bylo dosaženo cíle částečně, jelikož u všech staveb nebylo možné získat potřebné informace.

5 Výsledky

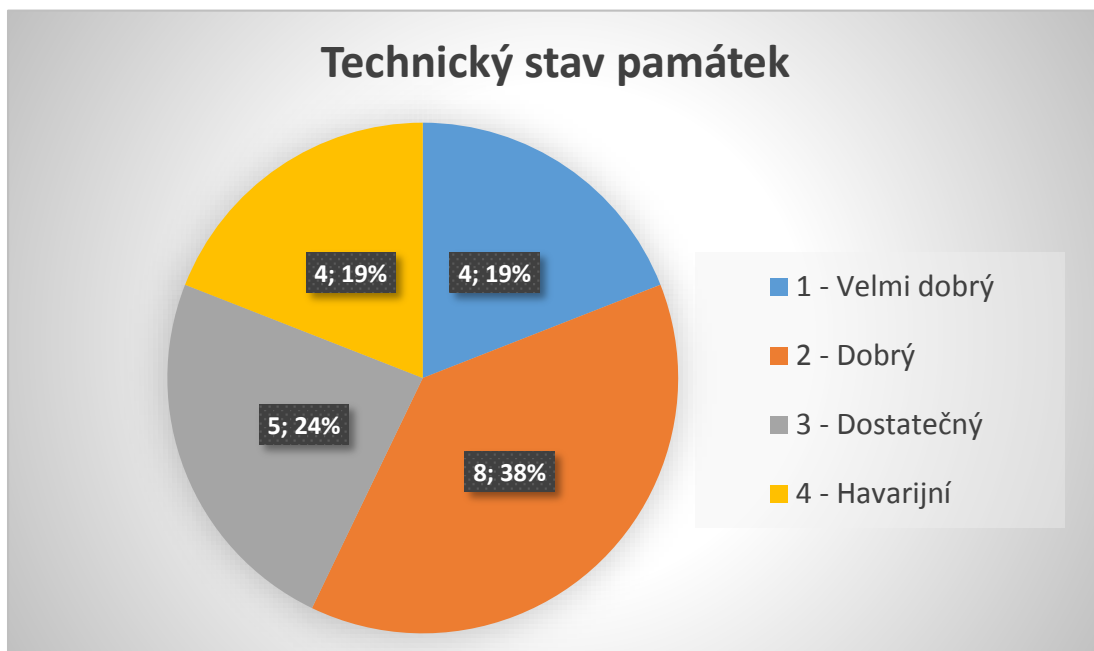

Graf 1: Typografie drobných církevních památek

Zdroj: Vlastní výzkum

Při terénním výzkumu v historickém centru Prahy bylo zdokumentováno 21 drobných církevních památek. Největší zastoupení mají s 38 % sochy, respektive sousoší, naopak nejmenší zastoupení mají boží muka a zvonice, u kterých bylo zdokumentováno po jednom objektu.

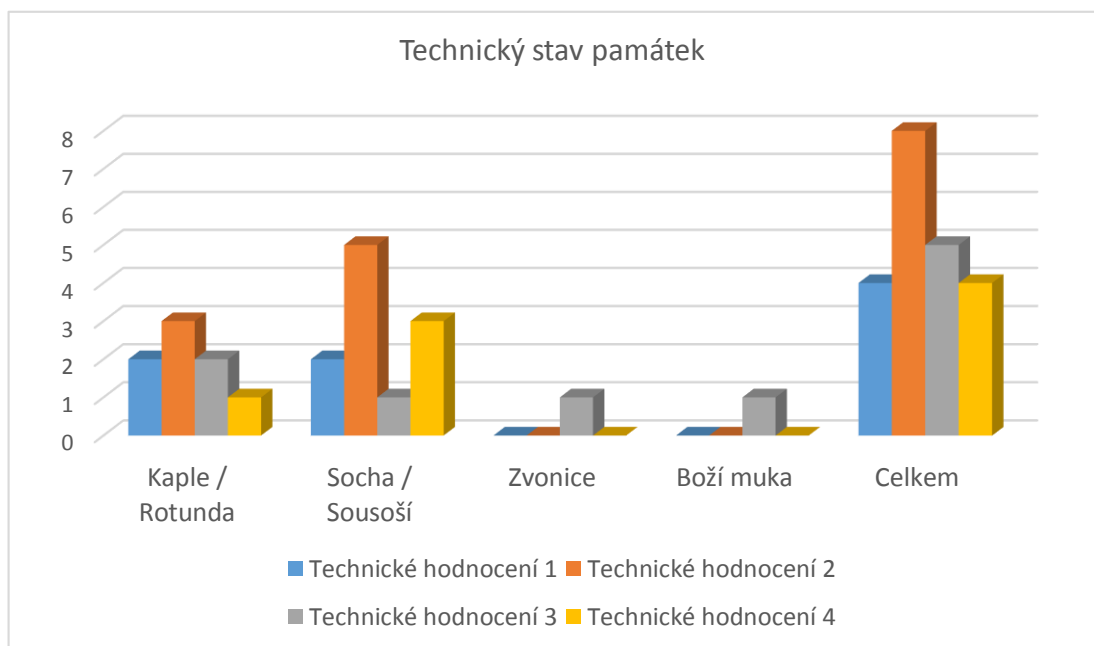
Pozitivním zjištěním je, že nadpoloviční většina památek je ve velmi dobrém či dobrém stavu. Zároveň je dobrou zprávou, že ze čtyř památek, které dospěly až do havarijního stavu, tak dvě z nich jsou momentálně restaurovány. Jednu čeká ještě v roce 2014 a restaurátorský průzkum a poslední, kaple Nejsvětější trojice, by měla být v budoucnosti také opravena.

Graf 2: Technický stav památek

Zdroj: Vlastní výzkum

Takže, co se týká hypotézy, zda se starají majitelé dostatečně o své památky, nelze odpovědět jinak než, ano. I když to nemají vlastníci často lehké, protože v zájmu města je poskytovat finance především kostelům, klášterům apod. a drobné církevní stavby jsou na vedlejší koleji, jsou většinou v dobrém stavu.

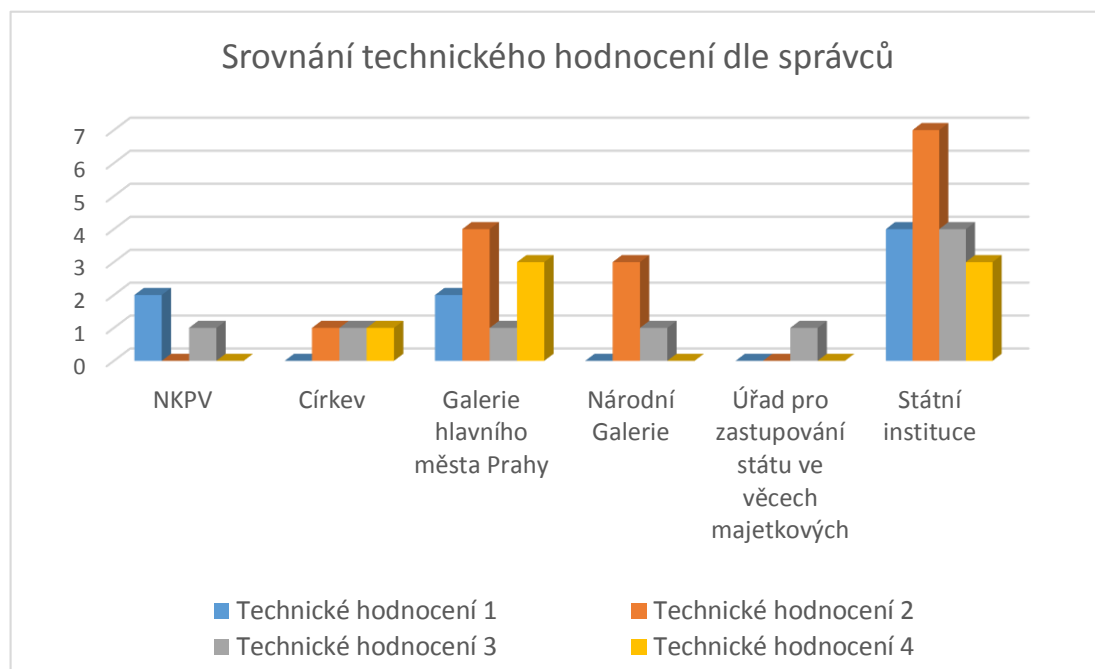

Graf 3: Technický stav památek

Zdroj: Vlastní výzkum

Nejlépe jsou na tom památky, které spravuje Galerie hlavního města Prahy, šest z deseti jejich památek jsou ve velmi dobrém či v dobrém stavu, dvě se restaurují a zbylé dvě čeká brzy restaurátorský průzkum.

V minulosti, když byla nutně potřeba oprava, využili správci Havariijního programu Ministerstva kultury ČR, což je v současnosti i případ kaplí v Anežském klášteře.

Graf 4: Srovnání technického hodnocení dle správců

Zdroj: Vlastní výzkum

6 Závěr

Péče o drobné církevní stavby, ale nejen o drobné, byla v minulosti dlouhodobým problémem. Největší příčinou byly dva totalitní režimy, pod jejichž vlivem se Česko nacházelo. Od té doby se situace velmi zlepšila. V teoretické části bylo vysvětleno několik základních typů drobných církevních staveb. Dále byly objasněny základní právní předpisy týkající se církevních staveb. Práce nabízí i přehled finančních možností, které vlastníci mají. Největší pozornost je upřena na programy od Ministerstva Kultury ČR, ale zmíněny jsou i dotační programy Evropské unie nebo možná pomoc od Nadace Via a Občanského fóra. V neposlední řadě práce pojednává o údržbě a obnově staveb po technické stránce a jak by bylo možné s nimi nakládat v budoucnosti. Z teoretického hlediska se podařilo úspěšně dosáhnout všech cílů.

Důležitou částí práce byl terénní výzkum. Během něj bylo zdokumentováno 21 drobných církevních staveb v historickém centru Prahy, což se týkalo konkrétně území Malé Strany, Nového Města, Starého Města, Vyšehradu a Hradčan. Jednalo se o: kaple, zvonice, sochy, sousoší, rotundy a boží muka. Nejčastěji zdokumentovanými stavbami byly sochy a kaple. Při výzkumu bylo zjištěno pár nesrovnalostí, hlavně v katastru nemovitostí, které byly vyjasněny po konzultaci s pracovníky organizace spravující památku. Většina drobných církevních staveb byla v dobrém nebo dokonce velmi dobrém stavu. Čtyři stavby jsou v havarijním stavu a u dvou by měla být ještě v roce 2014 dokončena restaurace a u zbylých by měla být v blízké době zahájena. Z hlediska popisu, datace stavby, zakreslení do mapy, zjištění o jakou jde památku, bylo cíle dosaženo. Z hlediska posledních oprav a jejich financování bylo dosaženo cíle částečně, jelikož u všech staveb nebylo možné získat potřebné informace.

Není však možné spoléhat jen na prostředky ze státních nebo veřejných financí, nejde totiž zabezpečit takové množství památek v České republice pouze činností obecně prospěšných institucí a dobrovolných spolků. To není dlouhodobě proveditelné, i když značná část památek vděčí za svou existenci právě jim. Je potřeba, aby se u památek našlo nové uplatnění. Především menší objekty by se mohly stát součástí muzejní nebo jiné expozice, aby nebyly vystaveny přírodním podmínkám a vandalismu, což nenávratně zhoršuje jejich stav. Na jejich místo by mohly být umístěny kopie. Kaple by mohly být přeměněny na koncertní sály nebo obřadní síně.

Ale i tak nejsou dotace u nás dostatečně využívány. Hlavně církevní spolky předem považují žádost za zamítnutou. Důvodem je, že přednost mají v Praze „důležitější“ církevní stavby, ale například pro kapli Nejsvětější trojice na Haštalském náměstí by šel uplatit havarijní program od Ministerstva Kultury ČR, který už v minulosti dotaci drobným církevním stavbám v Praze poskytl.

7 Seznam použité literatury

Literatura

BLAŽÍČEK, O. J. – KROPÁČEK, J. *Slovník pojmů z dějin umění: názvosloví a tvarosloví architektury, sochařství, malby a užitého umění*. Vyd. 2. Praha: Aurora, 2013, 479 s. ISBN 978-80-7299-104-4.

CUŘÍNOVÁ, P. – LUKAVCOVÁ, S. – VLÁŠEK, J. *Církevní stavby: stavební kniha 2012*. 1. vyd. Praha: ČKAIT, 2012, 162 s. ISBN 978-80-87438-24-4.

DAVID, P. – SOUKUP, V. *1111 památek a zajímavostí Prahy*. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2001, 350, 39 s. ISBN 80-701-1612-9.

DAVID, P. – SOUKUP, V. *777 kostelů, klášterů, kaplí České republiky*. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2002, 308 s. ISBN 80-701-1708-7.

DIBELKOVÁ, I. – a kolektiv. *Poutní místa v Čechách*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2004, 205 s. ISBN 80-703-3844-X.

HÁJEK, T. – BUKAČOVÁ, I. *Příběh drobných památek: (od nezájmu až k fascinaci)*. Lomnice nad Popelkou: Jaroslav Bárta, Studio JB, 2001, 137 s. Krajina domova, sv. 1. ISBN 80-900-9039-7.

ROZEHNALOVÁ, E. – TOMÍŠKOVÁ, M. *Církevní stavby*. 1. vyd. Brno: Ústav územního rozvoje, 1995, 167 s. ISBN 80-851-2448-3.

Internetové zdroje

BLÁHA, Lumír. 2009. Zbraslav, oppidium, zámek, Střední Čechy, výlet pro pěší. *Má vlast*. [Online] Květen 26, 2009. [Citace: 22. Únor, 2014.] dostupné na [www: http://www.mavlast.cz/top-vylety.za-historii-keltskeho-oppidia-a-na-zamek-zbraslav](http://www.mavlast.cz/top-vylety.za-historii-keltskeho-oppidia-a-na-zamek-zbraslav).

Česká republika - Turistický průvodce. Hradčany. *Česká republika - Turistický průvodce*. [Online] [Citace: 9. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.atlasceska.cz/praha/hradcany/](http://www.atlasceska.cz/praha/hradcany/).

— . Kostel sv. Haštala. *Česká republika - Turistický průvodce*. [Online] [Citace: 9. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.atlasceska.cz/praha/kostel-sv-hastala/](http://www.atlasceska.cz/praha/kostel-sv-hastala/).

— . Malá Strana. *Atlas Česka*. [Online] [Citace: 10. Únor 2014.] dostupné na [www: http://www.atlasceska.cz/praha/mala-strana/](http://www.atlasceska.cz/praha/mala-strana/).

— . Nové Město. *Atlas Česka*. [Online] [Citace: 10. Únor 2014.] dostupné na [www: http://www.atlasceska.cz/praha/nove-mesto/](http://www.atlasceska.cz/praha/nove-mesto/).

—. Staré Město. *Atlas Česka*. [Online] [Citace: 10. Únor 2014.] dostupné na [www: http://www.atlasceska.cz/praha/stare-mesto/](http://www.atlasceska.cz/praha/stare-mesto/).

Česko-německý fond budoucnosti. Obnova památek. *Česko-německý fond budoucnosti*. [Online] [Citace: 8. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.fondbudoucnosti.cz/co-podporujeme/obnova-pamatek/](http://www.fondbudoucnosti.cz/co-podporujeme/obnova-pamatek/).

Galerie hlavního města Praha. Galerie hlavního města Praha - Katalog. *Galerie hlavního města Praha*. [Online] [Citace: 9. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.citygalleryprague.cz/cs/web/guest/katalog/-/dila/detail/CZK:GHMP:VP.VP-2](http://www.citygalleryprague.cz/cs/web/guest/katalog/-/dila/detail/CZK:GHMP:VP.VP-2).

Galerie hlavního města Prahy. Galerie hlavního města Prahy - Katalog. *Galerie hlavního města Prahy*. [Online] [Citace: 9. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.citygalleryprague.cz/cs/web/guest/katalog/-/dila/detail/CZK:GHMP:VP.VP-10](http://www.citygalleryprague.cz/cs/web/guest/katalog/-/dila/detail/CZK:GHMP:VP.VP-10).

Galerie hlavního města Prahy. Galerie hlavního města Prahy - Katalog. *Galerie hlavního města Prahy*. [Online] [Citace: 9. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.citygalleryprague.cz/cs/web/guest/katalog/-/dila/detail/CZK:GHMP:VP.VP-32](http://www.citygalleryprague.cz/cs/web/guest/katalog/-/dila/detail/CZK:GHMP:VP.VP-32)

Ministerstvo kultury. Havariní program. *Ministerstvo kultury*. [Online] [Citace: 2. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/dotacni-programy/havarijni-program-428/](http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/dotacni-programy/havarijni-program-428/).

—. Podpora obnovy kulturních památek prostřednictvím obcí s rozšířenou působností. *Ministerstvo kultury*. [Online] [Citace: 3. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/dotacni-programy/podpora-obnovy-kulturnich-pamatek-prostrednictvim-obci-s-rozsirenou-pusobnosti-2432/](http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/dotacni-programy/podpora-obnovy-kulturnich-pamatek-prostrednictvim-obci-s-rozsirenou-pusobnosti-2432/).

—. Podpora záchrany a obnovy kulturních památek poškozených povodní a přívalovými dešti v červnu r. 2013. *Ministerstvo kultury*. [Online] [Citace: 3. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/dotacni-programy/podpora-zachrany-a-obnovy-kulturnich-pamatek-poskozenych-povodni-a-privalovymi-desti-v-cervnu-r--2013--211035/](http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/dotacni-programy/podpora-zachrany-a-obnovy-kulturnich-pamatek-poskozenych-povodni-a-privalovymi-desti-v-cervnu-r--2013--211035/).

—. Program péče o vesnické památkové rezervace, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny. *Ministerstvo kultury*. [Online] [Citace: 2. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=431](http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=431).

—. Program Podpora pro památky UNESCO. *Ministerstvo kultury*. [Online] [Citace: 2. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=2433](http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=2433).

—. Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón. *Ministerstvo kultury*. [Online] [Citace: 6. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=429](http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=429).

—. Program restaurování movitých kulturních památek. *Ministerstvo kultury*. [Online] [Citace: 2. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=432](http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=432).

—. Program záchrany architektonického dědictví. *Ministerstvo kultury*. [Online] [Citace: 2. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatky/granty-a-dotace/program-zachrany-architektonickeho-dedictvi-430/](http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatky/granty-a-dotace/program-zachrany-architektonickeho-dedictvi-430/).

—. **2014.** Příručka vlastníka kulturní památky "Kulturní památky a péče o ně". *Ministerstvo kultury*. [Online] 2014. [Citace: 7. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/obcan-a-nakladani/prirucka-vlastnika-kulturni-pamatky-kulturni-pamatky-a-pece-o-ne-2273/](http://www.mkcr.cz/cz/kulturni-dedictvi/pamatkovy-fond/obcan-a-nakladani/prirucka-vlastnika-kulturni-pamatky-kulturni-pamatky-a-pece-o-ne-2273/).

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. MMR - Podpora obnovy a rozvoje venkova 2014. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*. [Online] [Citace: 12. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Programy-Dotace/Podpora-rozvoje-a-obnovy-venkova-2014](http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Programy-Dotace/Podpora-rozvoje-a-obnovy-venkova-2014).

—. Strukturální fondy EU - Příprava období 2014 - 2020. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*. [Online] [Citace: 8. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU](http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Kohezni-politika-EU).

Nadace Občanského fóra. Opomíjené památky. *Nadace Občanského fóra*. [Online] [Citace: 6. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.nadaceof.cz/opomijene-pamatky](http://www.nadaceof.cz/opomijene-pamatky).

—. Památky a zdraví. *Nadace Občanského fóra*. [Online] [Citace: 6. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.nadaceof.cz/pamatky-a-zdravi](http://www.nadaceof.cz/pamatky-a-zdravi).

Nadace Via. Fond kulturního dědictví – „Záchrana drobných památek místního významu“ (2014). *Nadace Via*. [Online] [Citace: 8. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.nadacevia.cz/cz/granty-a-podpora/podpora-mistnich-iniciativ/fond-kulturniho-dedictvi-zachrana-drobnych-pamatek-mistniho-vyznamu-2014](http://www.nadacevia.cz/cz/granty-a-podpora/podpora-mistnich-iniciativ/fond-kulturniho-dedictvi-zachrana-drobnych-pamatek-mistniho-vyznamu-2014).

Prague City Line. Vyšehrad – Boží muka, Kaple panny Marie Šancovské a Kostel Stětí sv. Jana Křtitele. *Prague City Line*. [Online] [Citace: 21. Únor 2014.] dostupné na [www: http://www.praguecityline.cz/prazske-pamatky/vysehrad-bozi-muka-kaple-panny-marie-sancovske-a-kostel-steti-sv-jana-krtitele](http://www.praguecityline.cz/prazske-pamatky/vysehrad-bozi-muka-kaple-panny-marie-sancovske-a-kostel-steti-sv-jana-krtitele).

Praha.eu - portál hlavního města Prahy. Další možnosti finanční podpory. *Praha.eu - portál hlavního města Prahy*. [Online] [Citace: 5. Březen 2014.] dostupné na [www: http://pamatky.praha.eu/jnp/cz/granty/dalsi_moznosti_financi_podpory/index.html](http://pamatky.praha.eu/jnp/cz/granty/dalsi_moznosti_financi_podpory/index.html).

—. Granty (odbor památkové péče). *Praha.eu - portál hlavního města Prahy*. [Online] [Citace: 5. Březen 2014.] dostupné na [www: http://pamatky.praha.eu/jnp/cz/granty/index.html](http://pamatky.praha.eu/jnp/cz/granty/index.html).

RYBAŘÍK, Václav. Kamenné památky královského Vyšehradu. *Kámen: exkluzivní časopis pro všechny přátele kamene*. [Online] [Citace: 26. Únor 2014.] dostupné na [www: http://www.revuekamen.cz/kamenne-pamatky-vysehrad1.htm](http://www.revuekamen.cz/kamenne-pamatky-vysehrad1.htm).

Turistika.cz - Pro větší zážitek z cesty i výletu. Praha - Hradčany. *Turistika.cz - Pro větší zážitek z cesty i výletu.* [Online] [Citace: 8. Březen 2014.] dostupné na [www: http://www.turistika.cz/mista/praha-hradcany](http://www.turistika.cz/mista/praha-hradcany).

Vyšehrad: Národní kulturní památka. Historie. *Vyšehrad: Národní kulturní památka.* [Online] [Citace: 20. Únor 2014.] dostupné na [www: http://www.praha-vysehrad.cz/Historie](http://www.praha-vysehrad.cz/Historie).

— . Mapa - detail. *Vyšehrad: Národní kulturní památka.* [Online] [Citace: 14. Únor 2014.] dostupné na [www: www.praha-vysehrad.cz/area472#hlca9](http://www.praha-vysehrad.cz/area472#hlca9).

Zákon č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči. 2014. Památkový zákon. *Národní památkový ústav.* [Online] 12. Leden 2014. [Citace: 24. Únor 2014.] dostupné na [www: http://www.npu.cz/zakon-o-statni-pamatkove-peci/#_ftnref1](http://www.npu.cz/zakon-o-statni-pamatkove-peci/#_ftnref1).

8 Seznam příloh

Mapa 1:Maltézské náměstí	77
Mapa 2:Nové Město	78
Mapa 3:Václavské náměstí	78
Mapa 4:Národní třída	78
Mapa 5: Anežského kláštera	78
Mapa 6: Haštalské náměstí	78
Mapa 7:Vyšehrad	78
Mapa 8:Hradčany.....	78
Obrázek 1:Sousoší sv. Jana Křtitele	78
Obrázek 2:Zvonice u kostela sv. Štěpána	78
Obrázek 3:Kaple sv. Longina	78
Obrázek 4:Socha sv. Jana Nepomuckého	78
Obrázek 5:Socha sv. Václava:	78
Obrázek 6: Kaple Panny Marie.....	78
Obrázek 7:Kaple sv. Barbory.....	78

Obrázek 8:Kaple Máří Magdaleny	78
Obrázek 9:Socha sv. Václva	78
Obrázek 10: Kaple Nejsvětější trojice	78
Obrázek 11:Rotunda sv. Martina	78
Obrázek 12:Boží muka	78
Obrázek 13:Kaple Panny Marie Šancovské.....	78
Obrázek 14: Socha sv. Václava	78
Obrázek 15:Kostelík (kaple) stětí Jana Křtitele.....	78
Obrázek 16:Socha sv. Šebestiána	78
Obrázek 17:Socha sv. Ludmily.....	78
Obrázek 18:Socha sv. Jana Nepomuckého	78
Obrázek 19:Socha sv. Josefa	78
Obrázek 20:Socha sv. Jana Nepomuckého	78
Obrázek 21:Socha sv. Václava	78

9 Přílohy

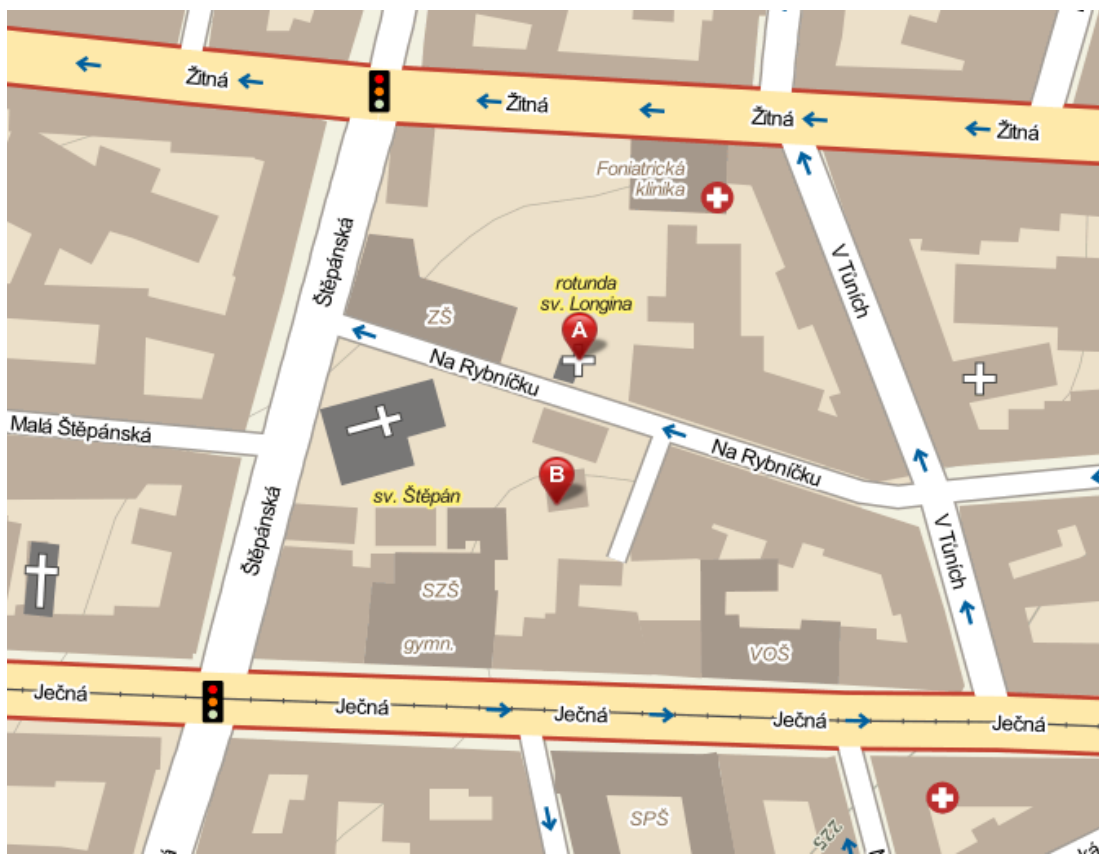

Mapa 1: Maltézské náměstí

Zdroj: www.mapy.cz

Obrázek 1: Sousoší sv. Jana Křtitele

Mapa 2: Nové Město

Zdroj: www.mapy.cz

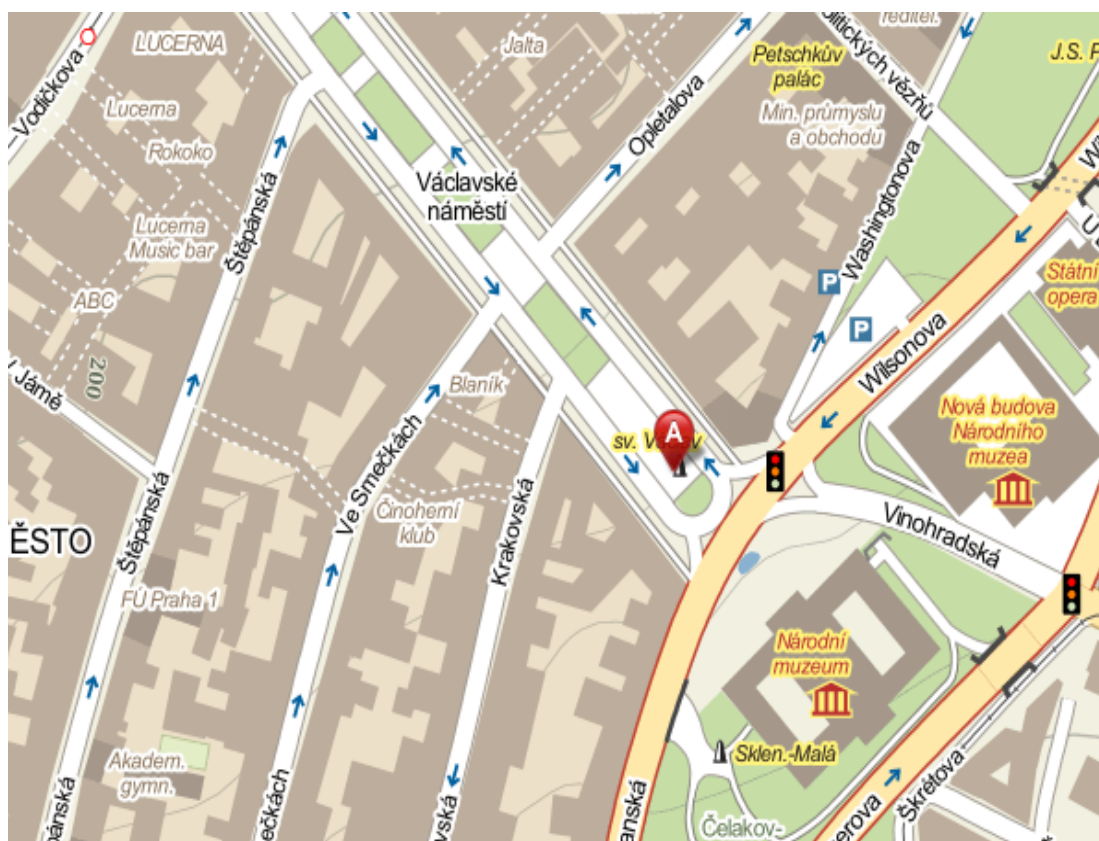

Obrázek 2: Zvonice u kostela sv. Štěpána

Obrázek 3: Kaple sv. Longina

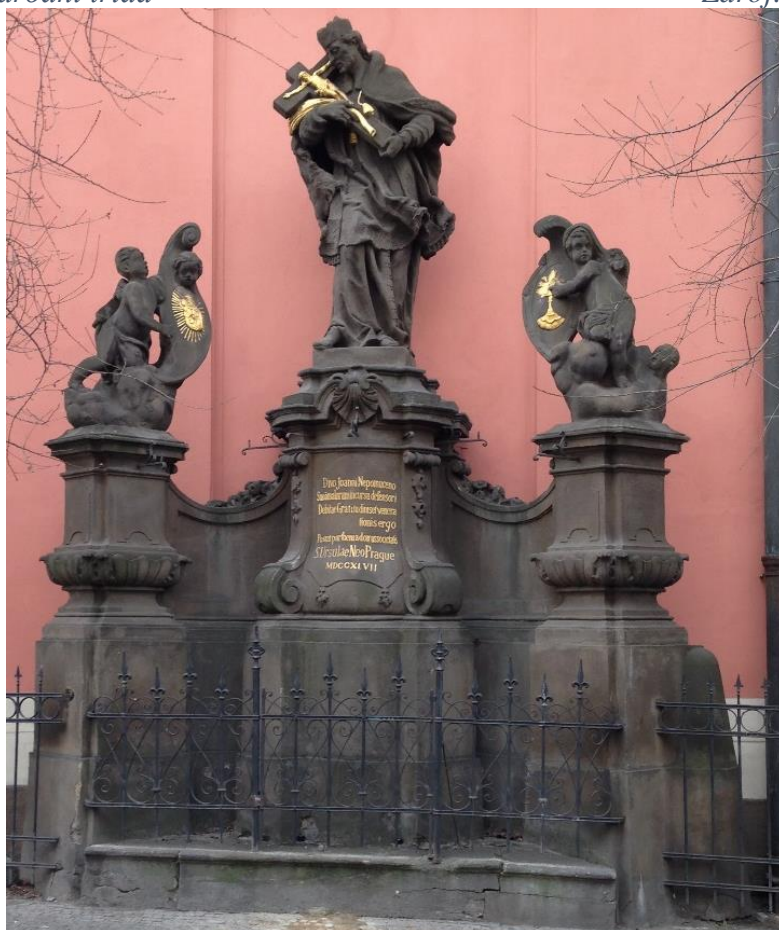
Mapa 3: Václavské náměstí

Zdroj: www.mapy.cz

Mapa 4: Národní třída

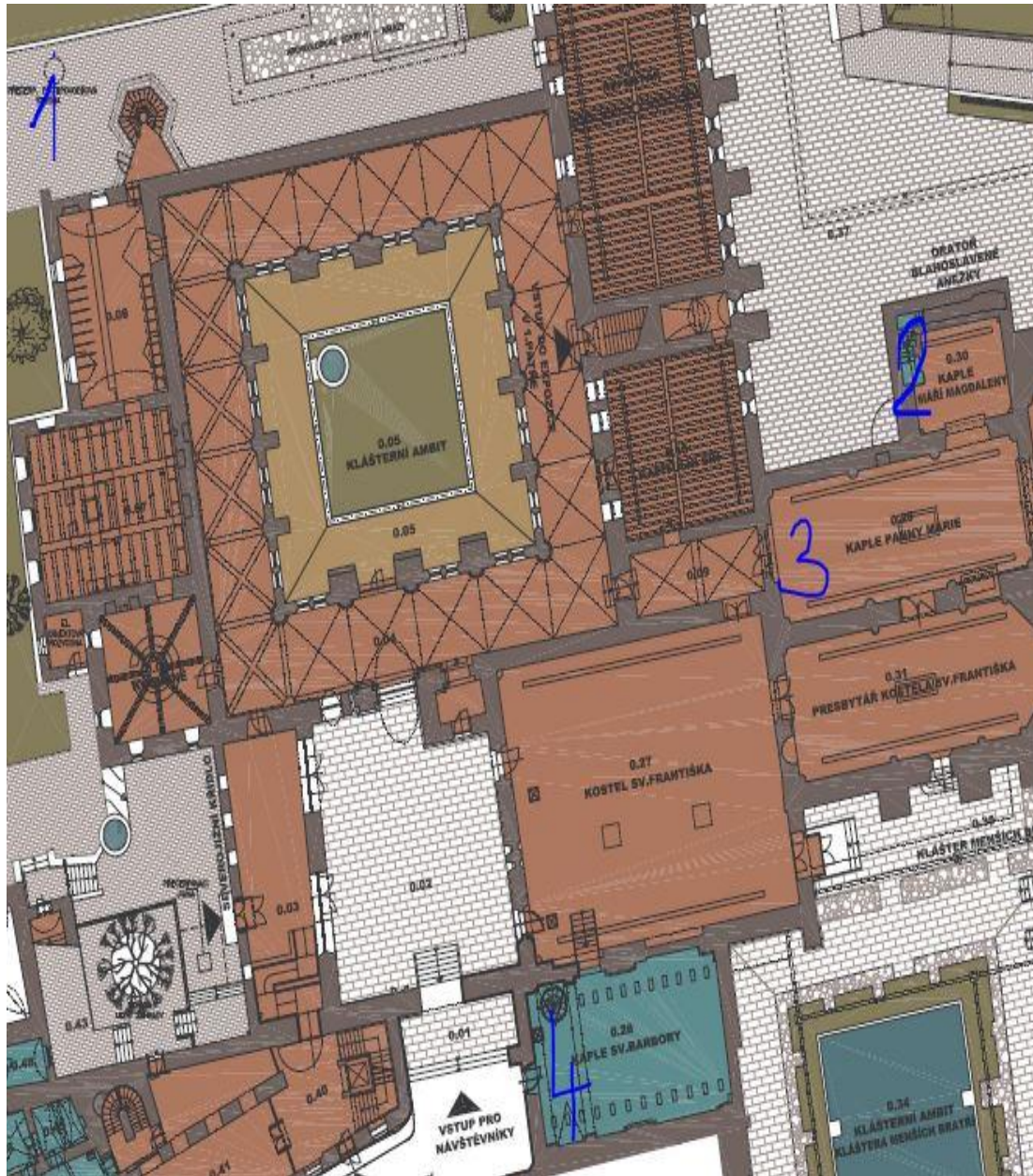
Zdroj: www.mapy.cz

Obrázek 4: Socha sv. Jana Nepomuckého

Obrázek 5: Socha sv. Václava:

Mapa 5: Anežského kláštera

Zdroj: KAFKA, L. – Národní galerie v Praze

Obrázek 6: Kaple Panny Marie

Obrázek 8: Kaple Máři Magdaleny

Obrázek 7: Kaple sv. Barbory

Obrázek 9: Socha sv. Václava

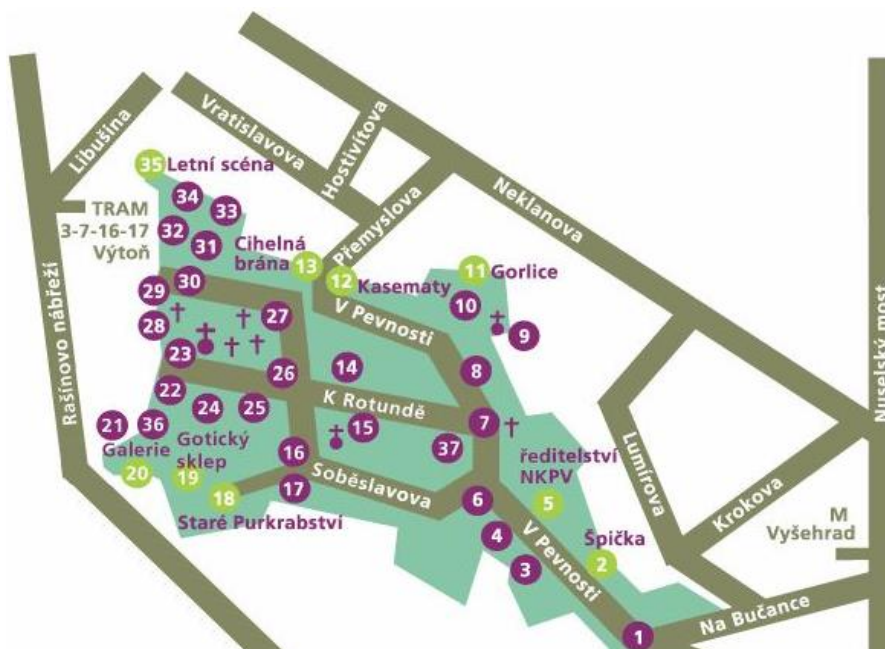

Mapa 6: Haštalské náměstí

Zdroje: www.mapa.cz

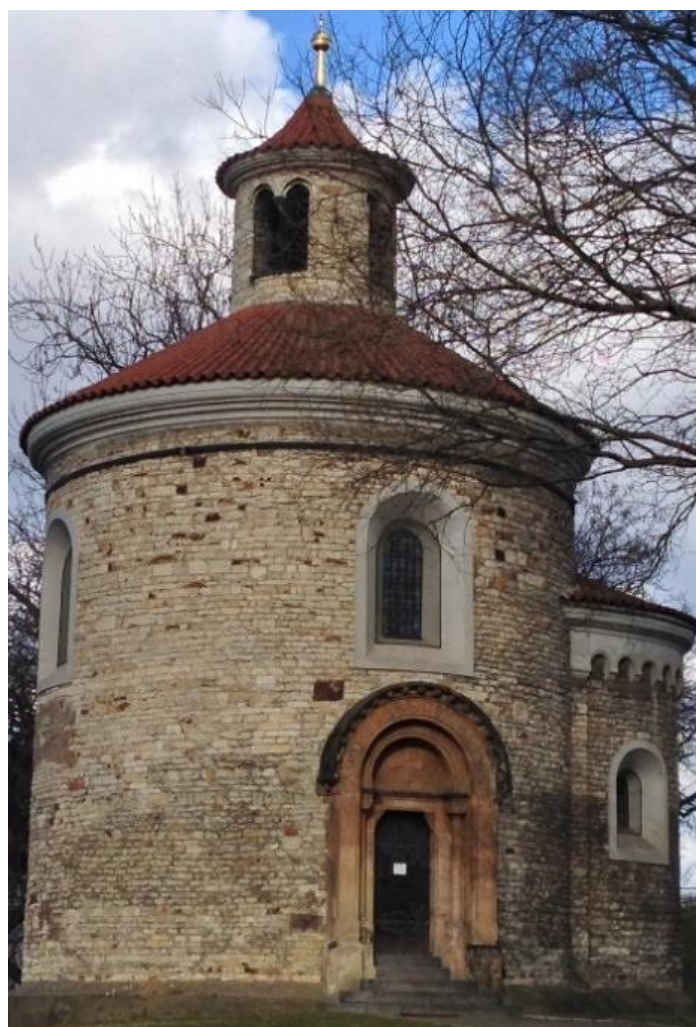

Obrázek 10: Kaple Nejsvětější trojice

Mapa 7: Vyšehrad

Zdroj: www.praha-vysehrad.cz

Obrázek 11: Rotunda sv. Martina

Obrázek 12:Boží muka

Obrázek 13: Kaple Panny Marie Šancovské

Obrázek 15: Kostelík (kaple) stěti Jana Křtitele

Obrázek 14: Socha sv. Václava

Obrázek 17: Socha sv. Ludmily

Obrázek 16: Socha sv. Šebestiána

Obrázek 18: Socha sv. Jana Nepomuckého

Mapa 8: Hradčany

Obrázek 20: Socha sv. Jana Nepomuckého

Obrázek 19: Socha sv. Josefa

Obrázek 21: Socha sv. Václava

Zdroj: www.citygalleryprague.cz